

bys. gen. Kranevshy

Należność pocztowa uiszczona ryczałtem

PAŃSTWOWE

GIMNAZJUM LUBELSKIE

Im. J. I. KRZYŻANOWICZEGO

w Białej Górze Lubelskiej

Rok III.

Nr. 5 (29).

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO LUBELSKIEGO

Lublin, Maj 1931 r.

TREŚĆ.

Część urzędowa.

A. (Zarządzenia ogólne).

Pozycja.	Str.
57. Okólnik Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lubelskiego z dnia 9/V. 1931 roku Nr. O.-8966/31 do P.P. Inspektorów szkolnych, Kierowników szkół, Dyrekcyj państwowych szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich, i szkół zawodowych w Okręgu w sprawie właściwego skierowywania młodzieży	126
58. Okólnik Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lubelskiego z dnia 13/V. 1931 roku Nr. O.-10173/31 do Dyrekcyj państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich w Okręgu w sprawie warunków przyjęcia do Szkoły Podchorążych Marynarki Wojennej	128
59. Okólnik Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lubelskiego z dnia 13/V. 1931 roku Nr. O.-9597/31 do P. P. Inspektorów szkolnych, Dyrekcyj państwowych szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich, szkół zawodowych, Państw. Wyższego Kursu Nauczyc. i Państw. Pedagogjum w Okręgu w sprawie potrącania składek przy wypłacie uposażeń urzędniczych	129
60. Okólnik Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lubelskiego z dnia 18/V. 1931 roku Nr. I. K. N.-10684/31 do P. P. Inspektorów Szkolnych, Kierowników wszystkich szkół powszechnych, państwowych i prywatnych seminarjów nauczycielskich oraz szkół zawodowych w Okręgu w sprawie ilustrowanego Przewodnika po Lublinie	129
61. Instrukcja z dnia 17 marca 1931 r. Nr. I. W. F.-2130/31 w sprawie utrzymywania i korzystania ze Szkolnych Schronisk Noclegowych	130
62. Okólnik Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lubelskiego z dnia 11/V. 1931 roku Nr. I. K. N.-10073/31 do P. P. Inspektorów szkolnych, Dyrekcyj państwowych, seminarjów nauczycielskich męskich oraz Państwowego Pedagogjum w Okręgu w sprawie warunków organizacyjnych wakacyjnego kursu harcerskiego na Buczu Harcerskiem	133

B. (Szkolnictwo powszechne).

63. Odezwa Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do nauczycielstwa szkół powszechnych w sprawie tępienia chwastów	135

Pozycja.	Str.
64. Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 11 marca 1931 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Skarbu w sprawie <i>mieszkań nauczycieli publicznych szkół powszechnych</i>	137
65. Ruch służbowy	139
66. Komunikaty urzędowe	141
67. Część nieurzędowa.	
Zadania szkolnictwa zawodowego w dzisiejszej sytuacji gospodarczej	143
Z zagadnień wychowawczych szkoły — (dokończenie)	145
Konferencja rejonowa w Siedlcach w sprawie <i>czytelni i bibliotek uczniowskich</i>	149
Uwagi na temat kilku lekcji botaniki w klasie V-ej	151
Komunikaty	154
Komunikat Biura dla Spraw Wycieczkowych i Turystycznych Gminy Polskiej w W. M. Gdańsku e. V. Gdańsk, Dworzec Główny — (Adres telegr. „Bintor Gdańsk”—tel. 223-96)—w sprawie wycieczek zbiorowych do Gdańska	155

A. (Zarządzenia ogólne).

57.

OKÓLNIK

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lubelskiego

z dnia 9/V. 1931 r. Nr. O.-8966/31

do P.P. Inspektorów szkolnych, Kierowników szkół powszechnych, Dyrekcji państwowych szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich i szkół zawodowych w Okręgu w sprawie właściwego skierowywania młodzieży.

Wobec zbliżającego się końca roku szkolnego i w związku z tem nasuwającego się rodzicom i opiekunom zagadnienia, dokąd skierować młodzież kończącą szkołę, w szczególności powszechną, jest moralnym obowiązkiem uczących, w porozumieniu z kołami rodzicielskimi, poinformować ją, o ile możności dokładnie, gdzie i jakie są odpowiednie dla niej szkoły oraz warunki pracy i utrzymania.

Należy zgóry obmyśleć plan skierowania na właściwą drogę, zwłaszcza jednostek zdolniejszych. Wybór szkoły czy zawodu nie powinien zależeć wyłącznie od zachcianek i nieuzasadnionych często zamierzeń rodziców, lecz raczej od rzeczowych wskazówek nauczycieli i wychowawców.

By umożliwić młodzieży, kończącej w roku bież. szkoły powszechne siedmioklasowe (pełne), dostanie się do państwowych szkół średnich ogólnokształcących, Kuratorjum otwiera równoległe oddziały klasy czwartej w gimnazjach państwowych męskich im. J. Zamojskiego (matematyczno-przyrodnicze), im. St. Staszica (humanistyczne) w Lublinie i im. B. Prusa w Siedlcach (humanistyczne), przeznaczone wyłącznie dla absolwentów wymienionych wyżej szkół powszechnych.

Kandydaci przyjęci zostaną na podstawie egzaminów wstępnych, przeprowadzonych systemem lekcyjnym zgodnie ze wskazówkami Ministerstwa W. R. i O. P., podanemi w okólniku z dnia 31.V. 1928 roku (Dz. U. M. W. R. i O. P. r. 1928, Nr. 7, poz. 122). Egzamin rozpocznie

się w tych zakładach dnia 22 czerwca o godzinie 8 rano, a skończy się dn. 27 czerwca b. r.

Dyrekcje tych gimnazjów mają obowiązek uwzględnić podania kandydatów, otrzymane najpóźniej dn. 20 czerwca przed godz. 12 w południe.

Dotychczasowe doświadczenia, poczynione w związku z otwieraniem oddziałów równoległych kl. IV w gimnazjach dla absolwentów szkół powszechnych wykazały, że napływ młodzieży jest z różnych powiatów Okręgu nierównomierny i stosunkowo słaby, a wybór uczniów, skierowanych do tych studjów, niezawsze trafny. Nadto okazało się, że wskutek zbyt późnego zawiadomienia kierowników szkół, do egzaminu w terminie przedwakacyjnym zgłosiło się mało kandydatów i trzeba było egzamin organizować po wakacjach. W bieżącym roku szkolnym przewidziany jest egzamin *tylko w terminie przedwakacyjnym*.

Zechcą tedy Panowie Kierownicy zainteresowanych szkół siedmioklasowych poinformować o tem rodziców uczniów, a zebrane od kandydatów podania i dokumenty przesłać do Dyrekcji odnośnych Gimnazjów. Świadectwa z ukończenia szkoły kandydatom do egzaminu należy wydać wcześniej, aby ich podania mogły być wysłane przed wskazanym wyżej terminem.

Nadmieniam, że gimnazjum państwowe męskie im. J. Zamojskiego w Lublinie (typ matematyczno-przyrodniczy) posiada bursę, mogącą pomieścić kilkudziesięciu wychowanków z prowincji. Zdający do tego gimnazjum będą też mogli korzystać z mieszkania i całkowitego utrzymania w bursie podczas egzaminów, opłacając 3 zł. za dobę (opiekunowie zdających z bursy korzystać nie mogą).

Odnośnie skierowywania młodzieży do szkół zawodowych Kuratorjum zwraca uwagę na art. p. n. „Szkolnictwo zawodowe”, zamieszczony w Dzienniku Urzędowym Kuratorjum z roku 1929 Nr. 3, na str. 25 i Nr. 5, na str. 29.

Jak w roku ubiegłym, tak i obecnie Panowie Kierownicy szkół, jakoteż (o ile zachodzi potrzeba) Dyrekcje zakładów, wymienione w nagłówku, zapoznają rodziców i opiekunów młodzieży z istniejącymi na terenie Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lubelskiego szkołami zawodowymi oraz warunkami przyjęcia i okazują najdalej idącą pomoc wychowankom w dążeniu do zdobycia wykształcenia zawodowego, do czego w wielu wypadkach świadomie kierować należy.

Dyrekcje szkół zawodowych, jako najbardziej zainteresowane rozwojem podległych im szkół, zechcą rozwinąć jak najdalej idącą akcję w tym kierunku, aby z początkiem przyszłego roku szkolnego szkoły zawodowe były zapelnione odpowiednią młodzieżą, która po ukończeniu weszłaby w życie z należytem przygotowaniem zawodowym. W naszych warunkach gospodarczych należy koniecznie dbać o to, aby każda jednostka była należycie do życia przygotowana i nie powiększała szeregów wykojeńców życiowych. Stąd też właściwe, należyście przemyślane i celowe skierowanie młodzieży jest sprawą pierwszorzędnej wagi państwowej.

Ze zrozumiałych powodów jeszcze do dziś w społeczeństwie naszym pokutuje przekonanie o niższości szkół zawodowych. Wśród młodzieży szkolnej często uczniowie tych zakładów są lekceważeni i uważani za coś gorszego. Temu należy świadomie i celowo wszelkimi sposobami i środkami przeciwdziałać, by w czasie możliwie najkrótszym zmienić to błędne

i szkodliwe nastawienie szerokich jeszcze niestety kół społecznych. W tym też celu rozpoczęła się na szeroką skalę pomyślana, a z inicjatywy Lubelskiej Izby Przemysłowo-Handlowej prowadzona miesięczna (od 15 maja do 15 czerwca b. r.) propaganda szkolnictwa zawodowego.

Zechcą wymienione w nagłówku szkoły, zakłady naukowe i urzędy przyjąć tę akcję z pomocą, wesprzeć ją, względnie samodzielnie ją zorganizować dla dobra rozwoju gospodarczego Państwa.

Każda szkoła zawodowa zechce wysłać do Inspektoratów szkolnych, szkół średnich ogólnokształcących oraz szkół powszechnych wieloklasowych ogłoszenia, podając w nich szczegółowe wiadomości o szkole, warunkach przyjęcia, opłatach szkolnych, bursie lub stancjach uczniowskich, kosztach utrzymania i t. p.

Ze swej strony Dyrekcje szkół zawodowych winny dołożyć wszelkich starań, by młodzież do szkół tych skierowana, znalazła w nich należyłą opiekę i warunki pracy.

Ponadto Kuratorjum zauważa, iż szczególnie męskie zakłady kształcenia nauczycieli z trudem kompletują z początkiem roku szkolnego kurs pierwszy, gdyż dostają materiał uczniowski zazwyczaj mało wartościowy umysłowo i częstokroć pod względem zdrowotnym nieodpowiedni.

Polecam zatem interesowanym Kierownikom i Dyrekcjom zwrócić również baczną uwagę na konieczne i należyte skierowanie młodzieży do zakładów kształcenia nauczycieli (seminarja nauczycielskie i Pedagogjum). Należy przeprowadzić wśród tej młodzieży dokładną selekcję i tylko zdolne i odpowiednie jednostki kierować do tych zakładów, gdyż od tego zależy stan naszej oświaty.

Okólnik ten winien być odczytany i przedyskutowany na najbliższym posiedzeniu Rady Pedagogicznej wymienionych w nagłówku szkół.

O dokonanej akcji zechcą Panowie Inspektorze szkolni i Dyrekcje zakładów, w nagłówku wymienionych, nadesłać Kuratorjum w *terminie do dnia 15 lipca b. r.* szczegółowe sprawozdanie. Panowie Kierownicy szkół złożą te sprawozdania P. P. Inspektorom szkolnym do dnia 5 lipca b. r.

p. o. Kuratora Okręgu Szkolnego

(—) Stanisław Bugajski.

58.

O K Ó L N I K

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lubelskiego

z dnia 13.V. 1931 r. Nr. O.-10173/31

do Dyrekcyj państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich w Okręgu

w sprawie warunków przyjęcia do Szkoły Podchorążych Marynarki Wojennej.

Pan Komendant Szkoły Podchorążych Marynarki Wojennej rozesłał Dyrekcjom w miesiącu kwietniu b. r. po kilka egzemplarzy „Warunków przyjęcia“ do Szkoły Podchorążych Marynarki Wojennej i broszur informacyjnych.

W związku z powyższem oraz powołując się na pismo Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 5 maja b. r. Nr. 1-Prez. 3414/31, zarządzam, aby uczniowie ostatnich klas szkół, wymienionych w nagłówku, zostali zapoznani z omawianymi warunkami przyjęcia i broszurami informacyjnymi.

Nadmieniam, iż Dyrekcje, które nie otrzymały „Warunków przyjęcia“ i broszur informacyjnych, mogą się zwrócić po nie bezpośrednio do Kdy Szkoły Podchor. Marynarki Wojennej w Toruniu.

p. o. Kuratora Okręgu Szkolnego

(—) Stanisław Bugajski.

59.

O K Ó L N I K

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lubelskiego

z dnia 13.V. 1931 r. Nr. O. 9597/31

do Panów Inspektorów Szkolnych, Dyrekcyj państwowych szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich, szkół zawodowych, Państw. Wyż. Kursu Naucz. i Państwowego Pedagog. w okręgu

w sprawie potrącania składek przy wypłacie uposażeń urzędniczych.

W niektórych władzach i urzędach ustalili się zwyczaj potrącania funkcjonarjuszom państwowym przy wypłacie uposażenia pewnych składek, czy opłat, nieprzewidzianych w obowiązujących przepisach, ani niewynikających z rozrachunku ze Skarbem Państwa, jak np. składek na rzecz związków funkcjonarjuszów, składek na cele ogólne etc.

Aby nie stwarzać pozoru stosowania przymusu administracyjnego w wypadkach, w których jego zastosowanie nie jest uzasadnione obowiązującymi przepisami, zarządzam na podstawie okólników Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 27.IV.1931 r. Nr. I. Prez. 3275/31 i Pana Prezesa Rady Ministrów Nr. 27 z dnia 23 kwietnia 1931 r. (L. 6131/IV-Og.), by dokonywanie tego rodzaju potrąceń przy wypłacie uposażenia zostało bezwarunkowo zaniechane.

p. o. Kuratora Okręgu Szkolnego

(—) Stanisław Bugajski.

60.

O K Ó L N I K

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lubelskiego

z dnia 18/V. 1931 r. Nr. I. K. N. - 10684/31

do P. P. Inspektorów Szkolnych, Kierowników wszystkich szkół powszechnych, państwowych i prywatnych seminarjów nauczycielskich oraz szkół zawodowych w Okręgu

w sprawie ilustrowanego Przewodnika po Lublinie.

W związku z akcją krajoznawczą, wszczętą na szerszą skalę na terenie szkolnictwa zarówno przez władze szkolne, jak też przez organizacje nauczycielskie, ze względu na wycieczki młodzieży i dzieci do Lublina,

przedsiębrane w celach naukowych, zwracam uwagę na konieczność odpowiedniego przygotowania tych wycieczek, w czym może pomóc Ilustrowany Przewodnik po Lublinie, wydany przez Oddział Lubelski Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego. Zamówienia na Przewodnik należy przysyłać pod adresem prezesa honorowego Lub. Tow. Krajoznawczego Lublin, Powiatowa 1, m. 13 do dnia 25 czerwca b. r., po tym terminie—do 1 września pod adresem księgarni Arcta w Lublinie, Krak. Przedm. Cena Przewodnika 3 zł. 50 gr. wraz z planem barwnym m. Lublina. O treści Przewodnika znajduje się informacja w dziale nieurzędowym Dz. Urz. Kur. O. S. Lubelskiego z marca b. r. Nr. 3 (27).

Niezależnie od wycieczek do Lublina, każda szkoła winna kompletować w swych biblioteczkach dział krajoznawczy, uwzględniając Przewodnik lubelski.

p. o. Kuratora Okręgu Szkolnego
(—) *Stanisław Bugajski*

61.

INSTRUKCJA

z dnia 17 marca 1931 r. Nr. I. W. F. 2130/31

w sprawie utrzymywania i korzystania ze Szkolnych Schronisk Noclegowych.

Celem rozbudzenia i rozwinięcia wśród młodzieży szkolnej ruchu turystyczno-krajoznawczego, Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego organizuje z „funduszu szkolnych domów wycieczkowych“ szkolne schroniska noclegowe i domy wycieczkowe, jako punkty oparcia dla wycieczek i wędrowek młodzieży szkolnej.

Wykaz szczegółowy schronisk wraz z mapą ich rozmieszczenia znajduje się w Informatorze, wydawanym corocznie przez Ministerstwo.

Szkolne schroniska noclegowe organizowane są przede wszystkim w budynkach szkolnych szkół wszelkich typów, poza tem pewna liczba schronisk mieści się w domach wycieczkowych specjalnie na ten cel zbudowanych lub budynkach Towarzystw, popierających turystykę wogóle, a turystykę młodzieży w szczególności.

Schroniska noclegowe w budynkach szkolnych, bursach i internatach pozostają pod nadzorem i opieką dyrekcji, względnie kierowników szkół. Dyrektorzy szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich i średnich szkół zawodowych mogą wciągnąć do współpracy młodzież szkolną, powierzając administrację schronisk dobrze spełniającej swe zadanie organizacji samorządowej szkolnej, szkolnemu kołu krajoznawczemu lub drużynie harcerskiej.

Schroniska, mieszczące się w domach wycieczkowych i turystycznych, pozostają pod opieką właścicieli tych domów lub towarzystw.

A. Wskazówki dla kierowników schronisk.

1. Szkoły i budynki, w których znajdują się szkolne schroniska noclegowe, powinny być w okresie wycieczkowym oznaczone specjalnymi

tablicami informacyjnymi, umieszczonemi w sposób widoczny u wejścia do budynku oraz przynajmniej w dwu oknach frontowych. Obok tablic informacyjnych należy również umieszczać plakaty propagandowe oraz ogłoszenia z adresami stowarzyszeń i osób, które podejmą się bezinteresownie udzielać wycieczkom i pojedynczym turystom szkolnym informacji, ewentualnie także pomocy i ułatwień w zwiedzaniu miejscowości i okolicy.

2. Schroniska zaopatrzone są w łóżka - leżaki z materacami sprężynowymi oraz w koce i poduszki (niektóre i w sienniki), ponadto w miednice i wiadra do mycia.

3. W okresie wakacyj letnich, kiedy szkoła jest nieczynna, schronisko powinno być stale przygotowane i urządzone do przyjęcia wycieczek i wędrującej młodzieży, a zatem łóżka powinny być ustawione w izbach szkolnych i zaścielone materacami i kocami, poduszki (sienniki) napełnione sianem lub słomą. W izbie należy, po wyniesieniu ławek, pozostawić tylko te meble szkolne (ławki i stół), które mogą być użyteczne korzystającym ze schronisk. W ciągu roku szkolnego, gdy szkoła jest czynna, ze schronisk korzystać można tylko w godzinach wolnych od nauczania. W związku z tem inwentarz schronisk należy przechowywać tak, aby można było każdej chwili z niego korzystać, a więc o ile możliwości w pobliżu tej izby, która ma być użyta jako schronisko noclegowe.

4. W okresie zimowym, o ile schronisko nie jest wykorzystywane do sportów zimowych, inwentarz schroniska należy zabezpieczyć przed zniszczeniem. Łóżka należy złożyć w miejscu suchem, koce zaś (sienniki i pościel, jeśli schronisko je posiada) starannie wytrzepane i przesypane środkiem dezynfekcyjnym (naftaliną) należy przechowywać w skrzyniach lub koszach plecionych, specjalnie na ten cel zakupionych.

5. Cały inwentarz schroniska należy wpisać do specjalnego zeszytu, jako do książki inwentarzowej schroniska.

B. Wskazówki dla korzystających ze schronisk.

1. Do korzystania ze schronisk mają prawo:

- a) dziatwa i młodzież szkolna, odbywająca wycieczki w grupach pod kierownictwem nauczycieli lub kierowników organizacji wychowawczych szkolnych;
- b) drużyny i zespoły wędrownie uczniów (uczenic) oraz pojedynczy uczniowie, odbywające wycieczki piesze, wioślarskie, narciarskie, kolarskie i t. p.;
- c) nauczyciele, towarzyszący wycieczkom młodzieży szkolnej, oraz zespoły wycieczkowe nauczycielskie.

O ile lokal schroniska jest wolny, mogą z niego korzystać wycieczki zespołowe młodzieży pozaszkolnej, nauczyciele, studenci szkół akademickich i członkowie Towarzystw Turystycznych, odbywający wycieczki turystyczne w grupach lub pojedynczo.

2. Korzystający ze schronisk obowiązani są przedstawić kierownikowi szkoły względnie gospodarzowi schroniska odpowiednią legitymację (legitymację uczniowską, zaświadczenie dyrekcji szkoły, legitymację nauczycielską, akademicką lub turystyczną).

3. Wycieczki, liczące powyżej 10 uczestników, powinny zamawiać noclegi wcześniej (8 — 14 dni przed przybyciem) drogą wymiany korespondencji. Zamówienie należy kierować do dyrekcji względnie kierownictwa szkoły, w której mieści się schronisko. Dyrekcje względnie kierownicy szkół odpowiadać będą tylko na telegramy, listy i kartki pocztowe z zapłaconą odpowiedzią. Przy zamawianiu miejsc w schronisku należy podać: nazwisko kierownika wycieczki, liczbę i płeć uczestników, szkołę i miejscowość, z której wycieczka pochodzi, dzień, ewentualnie godzinę przybycia. O przyjęciu wycieczki do schroniska decyduje kolejność zgłoszenia.

4. Wycieczki, liczące mniej niż 10 uczestników (niczek), oraz wędrujący pojedynczo uczniowie zgłaszają się o nocleg u kierownika szkoły względnie gospodarza schroniska bezpośrednio po przybyciu do danej miejscowości, nie później jednak jak przed godziną 21. Po tej godzinie mogą być przyjmowani do schronisk tylko ci, którzy uprzedzili kierownika szkoły względnie gospodarza schroniska o późniejszym przybyciu.

5. Przy rozmieszczaniu wycieczek w schroniskach należy młodzież żeńską umieszczać oddzielnie od męskiej. W schroniskach, składających się z jednej izby noclegowej, przyjmowanie jednocześnie obu płci jest niedopuszczalne.

6. Po przybyciu do schroniska kierownik wycieczki (także i osoba pojedyncza, korzystająca ze schroniska) obowiązany jest wypełnić szczegółowo druk sprawozdawczy, znajdujący się na miejscu.

7. Opłata za jeden nocleg wynosi 20 groszy od osoby. W schroniskach Województwa Śląskiego oraz zorganizowanych przez Śląską Wojewódzką Komisję Turystyczną, opłata za jeden nocleg wynosi po 50 groszy od osoby.

W pewnej liczbie schronisk lepiej wyposażonych (woda bieżąca, elektryczność, gaz), specjalnie w wykazie schronisk oznaczonych, opłata za nocleg może za zezwoleniem Ministerstwa być podniesiona do 50 groszy, a nawet do 1 zł.

Opłatę za nocleg uiszczają należy zgóry wieczorem dnia poprzedzającego nocleg, względnie w przeddzień opuszczenia schroniska. Pokwitowań z opłat za nocleg w zasadzie nie wydaje się.

Wpływy z opłat 20 gr. za nocleg przeznaczać należy wyłącznie na rzecz służby schroniska. Wpływy z opłat wyższych dyrekcja (kierownictwo) szkoły lub osoba zarządzająca schroniskiem obraca na wynagrodzenie służby, zakup słomy, opłacanie należności za wodę, elektryczność, gaz, zakup lub uzupełnienie inwentarza.

W tym przypadku wpływy z opłat za noclegi należy notować w książeczce dochodów i rozchodów schroniska.

8. Z tego samego schroniska korzystać można zasadniczo nie dłużej, niż przez trzy noce z rzędu. Dłuższy pobyt jest dozwolony tylko wówczas, gdy do schroniska nie zgłosiła się żadna inna wycieczka szkolna oraz gdy zarząd lokalu wyraził na to swą zgodę. Schroniska noclegowego nie wolno używać jako domu kolonijnego.

9. W obrębie schroniska nie wolno używać maszynek spirytusowych, naftowych lub innych, mogących spowodować pożar. Posługiwać się należy w miarę możliwości latarkami elektrycznymi, jak najbardziej unikać ze względu na niebezpieczeństwo pożaru świateł otwartych, zbędnego palenia świec, zapalek i t. p. Źródła światła (świeca, lampa naftowa)

umieszczać w miejscu możliwie bezpiecznym. Ze względów bezpieczeństwa oraz ze względów higienicznych palenie tytoniu w pomieszczeniach noclegowych jest surowo wzbronione.

10. W schroniskach, w których warunki na to pozwalają, mogą być organizowane stacje posiłkowe. Z kuchni, znajdującej się w budynku, korzystać mogą wycieczki i młodzież wędrująca tylko za zezwoleniem gospodarza schroniska, na warunkach z nimi omówionych.

11. Korzystający ze schroniska obowiązani są do zachowania wymaganej przez otoczenie ciszy, do szanowania budynku i inwentarza lokalu, a za wszelkie uszkodzenia muszą wypłacić odpowiednie odszkodowanie. W szczególności przestrzegać należy wzorowej czystości i zachowania, porządku, o który dbać musi każdy uczestnik wycieczki, gdyż w schroniskach niema specjalnej służby pokojowej. Do korzystających ze schronisk należy zaścielenie i uporządkowanie łóżka, przewietrzenie, a nawet gdy potrzeba wymięcenie sali. Łóżek nie należy użytkować jako ławek lub stołków, unikać o ile można umieszczania na nich plecaków, walizek, płaszczy i t. p. Nie wolno się kłaść na łóżko w obuwii. Nie wolno opuścić schroniska bez uprzedniego doprowadzenia sali, łóżek, sprzętu i naczyń, z których się korzystało do wzorowego porządku.

12. Po godzinie 22 nie wolno w schroniskach śpiewać lub hałasować, światła należy o tej godzinie pogasić, aby potrzebującym snu zapewnić spokój. Jeśli noclegujący ruszają o świcie, powinni baczyć, by pozostałym śpiącym w schronisku nie przerywać snu.

13. Ze skargami i życzeniami zwracać się należy do dyrekcji (kierowników) szkół względnie gospodarzy schroniska. Z uzasadnionymi zażaleniami tak kierownicy wycieczek, jak i gospodarze schroniska powinni się zwracać za pośrednictwem swoich przełożonych do odnośnych Kuratorów.

14. Korzystający ze schroniska obowiązani są przestrzegać jak najściślej postanowień niniejszej instrukcji. Za porządek i odpowiednie zachowanie się uczestników wycieczki odpowiedzialni są w pierwszym rzędzie kierownicy wycieczek.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:

(—) *St. Czerwiński.*

62.

O K Ó L N I K

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lubelskiego

z dnia 11/V. 1931 r. Nr. I-K-N. 10073/31

do Panów Inspektorów Szkolnych, Dyrekcji Państwowych Seminarjów Nauczycielskich męskich oraz Państwowego Pedagogjum w Okręgu.

w sprawie warunków organizacyjnych wakacyjnego kursu harcerskiego na Buczu Harcerskiem.

Nawiązując do okólnika Kuratorjum z dnia 22 kwietnia 1931 roku Nr. I-K-N.-8301/31 w sprawie organizacji wakacyjnego kursu harcerskiego,

zawiadamiam, że wakacyjny kurs harcerski na Buczu Harcerskiem w pow. cieszyńskim odbędzie się w czasie od dnia 7 lipca do dnia 4 sierpnia 1931 r.

Program kursu obejmuje zaznajomienie uczestników: a) z psychologicznymi podstawami harcerstwa i jego pedagogicznymi wartościami z uwzględnieniem zastosowania metod harcerskich w ogólnym wychowaniu szkolnym, b) z obozownictwem, prowadzeniem wycieczek i typowymi ćwiczeniami skautowymi, c) z prowadzeniem drużyny harcerskiej w szkole powszechnej.

Wpisowe wynosi 20 zł., które wpłacić należy równocześnie z przesłaniem zgłoszenia na kurs. Uczestnicy otrzymują pełne utrzymanie za cenę 35 zł., płatnych przy zgłoszeniu się w obozie. Koszta przejazdu ponoszą uczestnicy.

Ubiegający się o przyjęcie na kurs przesyłają w terminie do dnia 1 czerwca 1931 r. zgłoszenie na kartach wpisowych drogą służbową (inspektoraty, dyrekcje) do Kuratorjum Okr. Szk. Lubelskiego, dołączając: 1) wpisowe w wysokości 20 zł., 2) załącznik, zawierający następujące dane: czy kandydat pracował w harcerstwie, jeśli tak, to należy podać krótki przebieg służby, czy brał udział w kolonjach, obozach, w jakich i w jakim charakterze, czy odbył służbę wojskową, ew. czy przeszedł przysposobienie wojskowe, oraz 3) deklarację według załączonego wzoru.

Kandydaci, przyjęci na kurs, otrzymają szczegółowe informacje, program kursu oraz wykaz lektury, z którą należy zapoznać się przed przybyciem na kurs.

Przypominam Panom Dyrektorom i Inspektorom o konieczności terminowego wykonania polecenia Kuratorjum, zawartego w ustępie ostatnim powołanego na wstępie okólnika z dnia 22 kwietnia r. b.

p. o. Kuratora Okręgu Szkolnego
(—) Stanisław Bugajski.

Deklaracja osobista.

Zobowiązuję się w razie przyjęcia mnie na kurs harcerski dla nauczycieli szkół powszechnych, organizowany przez Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lubelskiego:

- a) przybyć punktualnie do obozu i pozostać do ukończenia kursu,
- b) poddać się regulaminowi obozu,
- c) wpłacić kwotę 35 zł. w pierwszym dniu kursu tytułem zwrotu kosztów utrzymania,
- d) przywieźć z sobą następujące wyekwipowanie: koc, siennik, prześcieradła na łóżko i pod koc, bieliznę osobistą, przybory toaletowe i do czyszczenia, plecak, pantofle, spodenki lekkoatletyczne, kostjum kąpielowy, koszulkę harcerską (barwy khaki), spodenki harcerskie, wygodne obuwie wycieczkowe.

.....
podpis kandydata.

B. (Szkolnictwo powszechne).

63.

O D E Z W A

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do nauczycielstwa szkół powszechnych

w sprawie tępienia chwastów.

Ze względu na wychowawcze zadania szkoły, jest rzeczą niezmiernie pożądaną, aby dzieci szkolne podejmowały i prowadziły zbiorowe prace o charakterze użyteczności publicznej. Uczestnicząc w takiej pracy, dzieci uświadamiają sobie istnienie i charakter dobra publicznego, zaprawiają się do celowej, zorganizowanej pracy i mają możliwość wykazania swej sprawności. Jednocześnie zbiorowe prace ułatwiają wychowawcom poznanie dodatnich i ujemnych cech charakteru wychowanków, a przez to umożliwiają bardziej celowe oddziaływanie na kształtowanie się ich osobowości.

Wartość wychowawcza takich prac jest tem większa, im bardziej widoczna i zrozumiała jest ich celowość.

Taką ze wszech miar odpowiednią pracą zbiorową dla dzieci szkół powszechnych na wsi i w miasteczkach może i powinna być walka z chwastami.

Chwasty są jedną z największych przeszkód postępu rolnictwa w Polsce. Mamy ich znacznie więcej, niż kraje zachodnio-europejskie. Straty materialne, które ponosi nasze gospodarstwo narodowe wskutek rozwielenienia się chwastów przez obniżanie ilości i jakości plonów, marnowanie pracy ludzkiej, zużywanej na plewienie i t. p., wynoszą setki milionów złotych rocznie.

Chcąc sobie zapewnić choćby jakie takie plony, rolnik zniewolony jest do ustawicznej walki z chwastami. Plaga chwastów nie da się jednak usunąć, o ile cała ludność rolnicza nie zrozumie konieczności stałej z nimi walki. Niestety, tego zrozumienia jeszcze na wsi brak.

Wielką rolę w tej sprawie może i powinna spełnić szkoła powszechna. Przez odpowiednie oddziaływanie na dzieci może ona nastawić umysły i wdrożyć wolę młodej generacji rolniczej do systematycznej walki z chwastami, a pośrednio oddziaływać i na generację starsze.

Przy dobrej woli kilkudziesięciu tysięcy nauczycielstwa, przy zmobilizowaniu do pracy paru milionów dzieci szkół powszechnych będzie można osiągnąć w krótkim czasie piękne wyniki.

Dlatego też zwracam się do Nauczycielstwa Szkół Powszechnych z wezwaniem do zorganizowania w szkołach planowej akcji tępienia chwastów.

Nie podaję szczegółowego programu pracy w tym zakresie, kształtować go bowiem będzie z roku na rok doświadczenie.

Wskazówki ogólne podane są w załączniku.

Szkołom, które zechcą poświęcić tej sprawie więcej energii i pracy, zezwalam na coroczne przeznaczanie jednego dnia szkolnego w miesiącach maju lub czerwcu — po uprzednim zawiadomieniu właściwego Inspektora

Szkolnego — wyłącznie na pouczanie i przyzwyczajanie dzieci do walki z chwastami.

Liczę na zrozumienie przez nauczycielstwo doniosłości wychowawczej omawianego zadania oraz na dobrą wolę, inicjatywę i pomysłowość w kierunku możliwie najlepszego jego wypełnienia.

Niechaj święto walki z chwastami obok święta sadzenia drzew stanie się jednym z czynników kulturalnego postępu naszego rolniczego kraju.

Równocześnie uczynmy z tej sprawy jeden ze środków wychowania moralnego, w szczególności obywatelskiego. Walkę z chwastami, pleniącymi się na polskiej glebie, połączmy w umysłach i sercach swych wychowanków z potrzebą tępienia chwastów moralnych oraz z pięknem i użytecznością pracy dla dobra całego państwa.

Panów Wizytatorów i Inspektorów Szkolnych proszę, aby podczas wizytacyj szkół zwracali uwagę na wyniki pracy szkolnej w dziedzinie tępienia chwastów.

Warszawa, dnia 29 marca 1931 r. (Nr. II. 10926/30).

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:

(—) *St. Czerwiński.*

Załącznik do odezwy w sprawie tępienia chwastów Nr. II. 10926/30.

Wskazówki programowe.

Szkodliwość chwastów polega głównie na wyczerpywaniu z gleby soków pokarmowych i „głuszeniu“ roślin uprawnych wskutek szybszego i bujniejszego rozwijania się ich niepożądanych współzawodników, co w następstwie powoduje obniżanie plonu ziemiopłodów oraz wartości użytkowej ziarna, słomy i siana.

Niezwykła plenność, jaką odznaczają się wszelkie rośliny, dziko rosnące, powoduje, że walka z nimi jest trudna i wymaga stałego zbiorowego wysiłku. Szczególnie niebezpieczne są te chwasty, których drobne nasiona zaopatrzone w specjalny puszek unoszone są przez wiatr na znaczne odległości i powodują zachwaszczanie okolicznych pól.

Przedewszystkiem trzeba zwrócić uwagę na tępienie ostów i rdestów oraz ognichy i gorczycy polnej. Poza tem tępić należy rumiany, lebjody, kąkol, chaber, tasznik, powój biały, bieluń, podbiał, lulek, łopian, pokrzywy, żółtlicę i t. p.

Najodpowiedniejszym czasem dla walki z chwastami są miesiące maj i czerwiec, przyczem na początku okresu walka przejawiać się winna w postaci plewienia roślin uprawnych, a później na niedopuszczaniu chwastów do owocowania.

Bezpośrednia działalność dzieci szkolnych w zakresie tępienia chwastów może mieć miejsce na gruntach publicznych oraz na gruntach nieuprawnych, a więc przedewszystkiem na zboczach dróg, rowach przydrożnych i polnych, na miedzach, nieużytkach, pastwiskach, na pustych placach we wsiach i miasteczkach, na cmentarzach i t. p. Na uprawne pola, ogrody i łąki akcja ta może być rozszerzana jedynie za zgodą właścicieli i użytkowników tych gruntów, po uprzednim porozumieniu się w każdym poszczególnym wypadku.

Chwasty trwałe, odradzające się z korzeni, jak np. osty, trzeba usuwać z korzeniem, wrywając je lub podcinając na głębokości 20—30 cm. Do podcinania roślin korzeniowych mogą służyć zwyczajne noże lub wąskie łopatki-dłuta, sporządzone z żelaza i osadzone na kiju.

Walka z chwastami na gruntach nieuprawnych winna polegać na niedopuszczeniu szkodliwych roślin do rozmnażania się, co można osiągnąć przez systematyczne obrywanie lub obcinanie kwiatów i owoców w miarę ich pojawiania się. O ile chwasty nie zostały zniszczone w okresie poprzedzającym ich owocowanie, należy nadziemne części z owocami i nasionami zerwać i zniszczyć przez spalenie lub głębokie zakopanie w ziemi.

Udział szkoły w akcji tępienia chwastów może być różnorodny. Naczelną zasadą winno być, aby praca była wykonana starannie i dokładnie. Z tego względu, szczególnie w pierwszym roku, nie należy nakreślać planu zbyt szerokiego i ograniczyć się do odchwaszczenia tylko części obwodu szkolnego lub tylko do niszczenia najbardziej uporczywych chwastów, np. ostów. Po przygotowaniu planu w gronie nauczycielskiem, należy rozpocząć kampanję od wyjaśnienia dzieciom szkodliwości chwastów i znaczenia podejmowanej akcji, a następnie ogłosić program i podzielić pracę pomiędzy poszczególne grupy dzieci, zależnie od ich wieku, miejsca zamieszkania i rodzaju pracy.

Program zamierzonej akcji należy podać do wiadomości rodziców dzieci szkolnych z jednoczesnym apelem o życzliwe ustosunkowanie się i współdziałanie w tej pracy.

Praca winna być prowadzona pod nadzorem i kontrolą nauczycieli, ale jest pożądane, aby bezpośrednie kierownictwo nad poszczególnymi grupami powierzone było przodownikom z pośród uczniów.

Plewienie gruntów uprawnych należy prowadzić przedewszystkiem przez wskazywanie dzieciom pracy w ogrodach ich rodziców lub opiekunów.

Po zakończeniu kampanji wiosennej należy zaproponować dzieciom utworzenie na okres wakacyjny drużyn ochotniczych, które będą samodzielnie kontynuowały podjętą przez szkołę akcję tępienia chwastów i po wakacjach złożą z niej sprawozdanie.

Podejmując pracę w tej dziedzinie, szkoła powszechna ma prawo oczekiwać pomocy od organizacyj rolniczych, reprezentujących bezpośrednio interesy rolnictwa i dlatego nauczycielstwo przy układaniu programu pracy winno zwracać się o pomoc do instruktorów rolnych, nauczycieli szkół rolniczych, a wreszcie światlejszych miejscowych rolników.

64.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 11 marca 1931 r.

wydane w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych i Skarbu
w sprawie mieszkań nauczycieli publicznych szkół powszechnych.

Na podstawie art. 19 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 18,

poz. 143) w brzmieniu ustawy z dnia 25 listopada 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 126, poz. 898) oraz rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 662) zarządza się, co następuje:

§ 1. Gmina lub obszar dworski dostarczają nauczycielowi mieszkania na skutek wezwania, doręczonego im przez właściwego inspektora szkolnego. Wezwanie winno zawierać zawiadomienie o mianowaniu lub przeniesieniu nauczyciela do danej szkoły z podaniem jego imienia i nazwiska, charakteru służbowego, stanu rodzinnego, grupy, według której pobierać będzie uposażenie, i kwoty przysługującego mu dodatku na mieszkanie oraz winno wskazywać wyraźnie datę, od której mieszkanie należy się nauczycielowi. Wezwanie to winno być podane również do wiadomości nauczyciela.

§ 2. O ile gmina lub obszar dworski nie mogą dostarczyć nauczycielowi mieszkania w oznaczonym terminie, lub jeżeli nauczyciel nie przyjmie zaofiarowanego mu mieszkania w budynku nieprzeznaczonym na cele szkolne, o czym winien zawiadomić gminę lub obszar dworski tudzież inspektora szkolnego, gmina lub obszar dworski obowiązane są wypłacić nauczycielowi na ręce kierownika szkoły dodatek na mieszkanie dla funkcjonariuszów państwowych za czas od terminu, oznaczonego w wezwaniu wymienionem w § 1 niniejszego rozporządzenia, oraz wypłacać dodatek ten każdego pierwszego dnia w miesiącu za miesiąc zgóry. Obowiązek ten ustaje z chwilą przyjęcia przez nauczyciela mieszkania w naturze, dostarczonego mu przez gminę względnie z chwilą zwolnienia nauczyciela ze stanowiska w danej szkole.

§ 3. Inspektor szkolny obowiązany jest zawiadomić gminę lub obszar dworski o wszelkich zmianach, mających wpływ na wysokość dodatku na mieszkanie, jak również o zwolnieniu nauczyciela z danej szkoły.

§ 4. Nauczyciel, który przyjął dostarczone mu mieszkanie w budynku nieprzeznaczonym na cele szkolne, może zrzec się tego mieszkania i żądać od gminy względnie obszaru dworskiego wypłacenia mu dodatku na mieszkanie:

a) w wypadku zwiększenia się jego rodziny, jeżeli gmina względnie obszar dworski nie zaofiarują wzamian za dotychczasowe innego mieszkania, dostosowanego do nowych warunków rodzinnych nauczyciela;

b) w razie wykazania urzędowym świadectwem lekarskim, że mieszkanie szkodliwe jest dla zdrowia jego lub rodziny.

§ 5. W razie niewypłacenia przez gminę lub obszar dworski w terminie wskazanym w § 2 nauczycielowi dodatku mieszkaniowego względnie wypłacenia niecałej sumy należnego dodatku mieszkaniowego, nauczyciel obowiązany jest zawiadomić o powyższem niezwłocznie inspektora szkolnego w drodze służbowej.

Inspektor szkolny na podstawie doniesień poszczególnych nauczycieli względnie kierowników szkół sporządza wykazy nauczycieli, którym nie wypłacono dodatku mieszkaniowego, z dokładnem podaniem miesiąca, za który nie dokonano wypłaty, nazwy gminy lub obszaru dworskiego, tudzież wysokości niewypłaconych sum.

Wykazy powinny być sporządzone w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach oddzielnie dla każdego związku komunalnego, który posiada rachunek sum komunalnych w kasie skarbowej, oraz oddzielnie dla sum,

podlegających wypłacie na miejscu w kasie skarbowej i dla sum, podlegających wysłaniu za pośrednictwem poczty.

Do wykazów sum, podlegających wysłaniu za pośrednictwem poczty, powinny być dołączone wypełnione przekazy pocztowe.

Wykazy te inspektor szkolny przesyła do właściwej kasy skarbowej celem dokonania wypłaty względnie przekazania należnych sum bezpośrednio zainteresowanym nauczycielom lub za pośrednictwem płatników rejonowych po uprzednim zajęciu i obciążeniu rachunku sum komunalnych właściwego związku komunalnego.

Kosztami przekazu obciąża kasa skarbowa odnośny rachunek sum komunalnych.

Drugie egzemplarze wykazów służą do zawiadomienia właściwego związku komunalnego o dokonaniu wypłaty z jego rachunku sum komunalnych.

§ 6. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1931 roku.

Warszawa, dnia 11 marca 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 197).

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:

(—) *St. Czerwiński*

Minister Spraw Wewnętrznych:

(—) *Stawoj Składkowski*

Kierownik Ministerstwa Skarbu:

(—) *Ignacy Matuszewski*

65.

RUCH SŁUŻBOWY.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego.

Zarządzeniem z dnia 8 maja 1931 r. Nr. O. 9857/31 na podstawie § 6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 maja 1925 r. (Dz. U. R. P. 60/25, poz. 424) została ustanowiona przy Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lubelskiego na okres dwuletni 1931/32 Komisja Egzaminacyjna dla kandydatów na stanowiska III kategorii w państwowej służbie administracyjnej w następującym składzie:

Przewodniczący: *Dr. Jan Barchan*, Naczelnik Wydziału,

Komisarze egzaminacyjni: { *Feliks Wojciechowski*, Naczelnik Wydziału,
Jan Serafin, Naczelnik Rachuby,
Stanisław Leszczyński, Kierownik Kancelarii Ogólnej.

Seminarja Nauczycielskie.

Ministerstwo W. R. i O. P. mianowało w drodze konkursu z dniem 1 marca 1931 roku.

1) *Józefa Perzynę*, nauczyciela państw. seminarjum nauczyc. męsk. w Chełmie, dyrektorem państw. seminarjum nauczyc. męsk. w Leśnej Podlaskiej (dekretem z dnia 9 lutego 1931 r. Nr. II. 2879/31).

Inspektorowie Szkolni.

Minister W. R. i O. P. powierzył z dniem 15 maja 1931 roku.

1) Władysławowi Kabacińskiemu, inspektorowi szkolnemu w Garwolinie, pełnienie obowiązków okręgowego wizytatora szkół w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Krakowskiego (Nr. B. P. 3397/31 z dnia 6. V. 1931 r.).

Przeniesieni w stan nieczynny.

1) Jan Składnik, inspektor szkolny w Zamościu, na podstawie art. 54 ustawy z dnia 17. II. 1922 r. o państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 164) (Nr. I. 8856/31 z dnia 2 maja 1931 r.).

2) Karol Stangenberg, inspektor szkolny w Węgrowie, na podstawie art. 54 ustawy z dnia 17. II. 1922 r. o państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 164) (Nr. I. 8855/31 z dnia 2 maja 1931 r.).

Administracja Szkolna I instancji.

Kurator Okręgu Szkolnego zwolnił z dniem 31 maja 1931 roku.

1) Aleksandra Gołowienkę, prowizorycznego urzędnika XI. st. sł. Inspektoratu Szkolnego w Janowie Podlaskim. (Nr. I. 8855/31 z dnia 2 maja 1931 r.).

Z m a r i i:

Władysław Kruk, sekretarz Inspektoratu Szkolnego w Białej Podlaskiej, dnia 6 lutego 1931 roku.

Szkolnictwo powszechne.

Kurator Okręgu Szkolnego przeniósł na własną prośbę z dniem 1 lutego 1931 roku.

1) Marję Wandę Danielską, nauczyc. 7-klasowej publ. szkoły powszechnej Nr. 2 w Lublinie, do 7-klasowej publ. szkoły powszechnej Nr. 9 w Lublinie. (Nr. I. 1674/31 z dnia 27 lutego 1931 r.).

2) Janinę Zradzińską, nauczyc. 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej Nr. 2 w Lublinie, do 7-klasowej publ. szkoły powszechnej Nr. 9 w Lublinie. (Nr. I. 1681/31 z dnia 27 lutego 1931 r.).

3) Eugenję Bugniankę, nauczyc. 7-klasowej publ. szkoły powszechnej Nr. 15 w Lublinie, do 7-klasowej publ. szkoły powszechnej Nr. 12 w Lublinie. (Nr. I. 1685/31 z dnia 19 marca 1931 r.).

4) Aleksandrę Pietrzykowską, nauczyc. 7-klasowej publ. szkoły powszechnej Nr. 2 w Lublinie, do 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej Nr. 12 w Lublinie. (Nr. I. 22625/31 z dnia 19 marca 1931 r.).

Kurator Okręgu Szkolnego przeniósł na własną prośbę z dniem 16 lutego 1931 roku.

1) Lucynę Szewczenkównę, nauczyc. 1-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Krzywośnitach, pow. konstantynowskiego, do 2-klasowej publ. szkoły powszechnej w Serpelicach, pow. konstantynowskiego. (Nr. I. 3213/31 z dnia 24 lutego 1931 r.).

Kurator Okręgu Szkolnego przeniósł na własną prośbę z dniem 1 kwietnia 1931 roku.

1) Józefa Czechowicza, nauczyc. szkoły specjalnej w Lublinie, do 7-klasowej publ. szkoły powsz. Nr. 17 w Lublinie (Nr. I. 7092/31 z dnia 11 kwietnia 1931 r.).

Kurator Okręgu Szkolnego przeniósł na własną prośbę z dzień 1 sierpnia 1931 roku.

1) Feliksę Głowińską, nauczyc. 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Siedliszczu, pow. chełmskiego, do 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej im. T. Kościuszki w Chełmie. (Nr. I. 7754/31 z dnia 23 kwietnia 1931 r.).

Kurator Okręgu Szkolnego przeniósł na własną prośbę z dniem 1 września 1931 roku.

1) Aleksandra Głowińskiego, nauczyc. 7-klasowej publicznej szkoły powsz. w Siedliszczu, powiatu chełmskiego, do 7-klasowej publ. szkoły powszechnej im. Kr. Jadwigi w Chełmie. (Nr. I. 7753/31 z dnia 23 kwietnia 1931 r.).

2) Kazimierza Strąkowskiego, nauczyc. 7-klasowej publ. szkoły powszechnej w Cycowie, powiatu chełmskiego, do 7-klasowej publ. szkoły powszechnej w Siedliszczu tegoż powiatu. (Nr. I. 8190/31 z dnia 23 kwietnia 1931 r.).

Kurator Okręgu Szkolnego przeniósł na własną prośbę w stan pozasłużbowy:

1) Rozalję Stanisławską, nauczyc. 3-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Nadziei, z dniem 29 lutego 1931 r. (Nr. I. 2828/31 z dnia 17 lutego 1931 r.).

66.

KOMUNIKATY.

W sprawie wykazu szkół zawodowych.

Zawiadamiam, iż w zamieszczonym w N-rze 5 z 1929 r. Dziennika Urzędowego Kuratorjum na str. 29 spisie szkół zawodowych na terenie tut. okręgu zaszły następujące zmiany:

Skasowane zostały działy:

W Szkole Rzemieślniczej im. Syroczyńskiego w Lublinie — odlewniczy i modelarski,

w Szkole Rzemieślniczo-Przemysłowej Ordynacji Zamojskiej im. T. Kościuszki w Zamościu — rzeźbiarski i rymarski,

w Szkole Rzemieślniczo - Przemysłowej Sejmiku Hrubieszowskiego w Hrubieszowie — stolarski,

w Komunalnej Szkole Rzemieślniczo - Przemysłowej w Biłgoraju — krawiecki i koszykarski i

w Szkole Przemysłowo - Handlowej żeńskiej w Krasnymstawie — krawiecko - bielizniarski i trykotarski.

Zlikwidowana została męska Szkoła Handlowa Szwedowskiego w Siedlcach.

Średnia Szkoła Zawodowa żeńska Sejmikowa w Hrubieszowie została przekształcona na niższą. Koncesjonariuszem jej jest Związek Pracy Obywatelskiej Kobiet.

Otwarta została Szkoła Rzemieślniczo - Przemysłowa w Skrobowie pod Lubartowem z działami: kowalsko-ślusarskim i kołodziejsko-stolarskim.

Wreszcie przy Szkole Rzemieślniczej im. Syroczyńskiego w Lublinie został otwarty dział elektro-monterski.

Powyższe podaje się do wiadomości w związku z okólnikiem Kuratorium z dnia 9 maja br. Nr. O.-8966/31, zamieszczonym w niniejszym Dzienniku.

Nr. O.-8966/31.

Główna Kwatera żeńska Związku Harcerstwa Polskiego w porozumieniu z Ministerstwem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego organizuje w czasie od 3 do 30 lipca 1931 r. włącznie 4 tygodniowe kursy harcerskie dla nauczycielek szkół średnich i powszechnych. W kursach mogą wziąć udział zarówno te nauczycielki, które już w harcerstwie pracowały, jak i te, które do pracy harcerskiej zamierzają przystąpić. Program kursów obejmuje wymagania od drużynowych Związku Harcerstwa Polskiego. Teren kursu: Runowo Kraińskie (Wielkopolska), stacja kolejowa na miejscu. Opłata wynosi 80 złotych, z których 10 złotych należy przelać przy zgłoszeniu, resztę (70 zł) wpłacić w dniu przybycia na kurs. Zgłoszenia przyjmuje do **5 czerwca r. b.** Główna Kwatera żeńska Z.H.P.—Warszawa, Zielna 35 m. 9. W zgłoszeniach należy uwzględnić: 1) imię, nazwisko, wiek, adres, szkołę, w której pracuje (specjalność), swój dotychczasowy stosunek do harcerstwa. 2) Zobowiązanie przestrzegania regulaminu i zarządzeń Kierownictwa Kursu. 3) Świadectwo lekarskie. Ekwipunek osobisty uczestniczki kursu jest następujący: plecak, bielizna gimnastyczna i kąpielowa, poszewka na siano, siennik, 2 koce, kostjum mundur harcerski, kapelusz sztyty szary albo biały, wygodne obuwie, przybory toaletowe, przybory do szycia, przybory do pisania (blok, ołówek), przybory do jedzenia (misa albo 2 talerze, kubek, widelec, nóż, łyżka, łyżeczka), ściereczka do naczyń, świeca, zapalniczka, pięć metrów sznurka, kawałek drutu. (Pożądane: latarka elektryczna, nóż skautowy, gwizdek, kompas, łopata (saperka), siekierka, mały instrument muzyczny, piłka, aparat fotograficzny i t. p.

Nr. I. 8801/31.

W sprawie kursu przeszkolenia higienicznego dla nauczycieli szkół powszechnych w r. 1931.

W porozumieniu z Dyrekcją Państwowej Szkoły Higieny w Warszawie Ministerstwo wzorem lat ubiegłych organizuje w r. 1931 kurs przeszkolenia higienicznego dla nauczycieli (ek) szkół powszechnych.

Kurs będzie obejmował 4 działy: 1) nauki przyrodnicze (biologia, anatomja i fizjologia, bakterjologia i nauka o odporności, higjena odżywiania, higjena pracy umysłowej), 2) metodykę nauczania higieny i wychowania higienicznego, 3) higienę publiczną (uzdrowotnienie miast i wsi, higjena budynku szkolnego i jego otoczenia), 4) higienę społeczną (zwalczanie ostrych chorób zakaźnych, gruźlicy, alkoholizmu i innych klęsk społecznych, higjena dziecka i pielęgniarstwo społeczne).

Kurs jest przeznaczony dla kwalifikowanych nauczycieli i nauczycielek szkół powszechnych. Pożądane jest jednak, by uczestniczyli w nim prze-

dewszystkiem kierownicy szkół; z nauczycieli pierwszeństwo będą mieli przy przyjmowaniu ci, którzy ukończyli grupę geograficzno - przyrodniczą Wyższego Kursu Nauczycielskiego i uczą higieny w 7 oddziale szkoły powszechnej.

Kurs trwać będzie od dnia 6 lipca do 25 lipca (włącznie), ogółem dni 20 w Państwowej Szkole Higjny i obejmować będzie teorię oraz zajęcia praktyczne, pokazy i wycieczki.

Zgłoszenia na formularzach kart wpisowych na kursy wakacyjne w myśl postanowień okólnika Min. W. R. i O. P. z dnia 4 kwietnia 1931 r., Nr. II. 3982/31 (Dz. Urz. Nr. 4—5 poz. 48) kandydaci przesać winni przed 1 czerwca 1931 r. bezpośrednio do Państwowej Szkoły Higjny, Warszawa, Mokotów Chocimska 24, zaznaczając, czy zamierzają korzystać z bursy. Wraz z kartą wpisową kandydat winien przesać do Państwowej Szkoły Higjny 20 złotych wpisowego.

Dla ułatwienia pobytu na kursie Ministerstwo dla pewnej liczby (do 50) słuchaczy (czek) zarezerwowało bursę Państwowej Szkoły Higjny, gdzie pobyt całodzienny w warunkach bardzo dogodnych, łącznie z żywieniem, wynosić będzie zł. 3.50 dziennie. Pierwszeństwo w przyjęciu do tej bursy będą mieli słuchacze z odleglejszych województw. Będzie również czynna druga bursa, gdzie koszta pobytu wynosić będą zł. 5.50 dziennie od osoby.

O zakwalifikowaniu na kurs oraz o ewentualnem przyjęciu do bursy kandydat zostanie powiadomiony do dnia 15 czerwca 1931 r.

W razie zakwalifikowania do bursy kandydat winien całkowitą opłatę za bursę uiścić w Sekretarjacie Szkoły niezwłocznie po przybyciu na kurs.

67.

II. CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

Zadania Szkolnictwa Zawodowego w dzisiejszej sytuacji gospodarczej.

Gdy przychodzi mi zająć się opracowaniem tematu, który dzisiaj wzbudza duże zainteresowanie — analizowane bądź to ze strony formalnej, bądź to krytycznej, bądź też dobra ogólnospołecznej — nie bez wzruszenia wgłębiam się w historję ruchu, który w Polsce stworzył nam szkolnictwo zawodowe.

Szkolnictwo to, jako wynik wysiłków jednostek stworzonym zostało dla tej młodzieży, którą cechuje inteligencja praktyczna, poparta zmysłem przedsiębiorczym. Aby młodzież o tego rodzaju inteligencji chętnie wchodziła w mury szkół zawodowych musi, być wychowaną w atmosferze poszanowania pracy fizycznej i właściwego doceniania walorów inteligencji praktycznej.

Szkoły zawodowe poza przysposobieniem młodzieży do zawodu — wysuwają na czołowe zagadnienie wychowanie obywatelskie, rozumiane następująco: Polak winien przestrzegać prawa, szanować władzę, uznawać jej autorytet, chętnie pełnić obowiązki, zdawać sobie sprawę z odpowiedzialności za czyny własne. Chodzi w tych szkołach o to, by nie wycho-

wać pokolenia, zdolnego do czynów jednorazowych, a niezdolnego do szarej, codziennej pracy, traktowanej jako błogostawieństwo.

Programy szkół zawodowych są pomocą i środkiem do wykształcenia ducha obywatelskiego, dzieląc szkolnictwo zawodowe na męskie i żeńskie, następnie każde z nich na rękodzielnicze, doksztalcające, przemysłowe i handlowe. Nauka w wymienionych szkołach, podzielona na część teoretyczną i praktyczną, spełnia następujące zadanie:

1) podanie podstawowych wiadomości, bez których nie można ugruntować wiedzy praktycznej;

2) podanie elementarnych wiadomości z prawa cywilnego, administracyjnego, skarbowego i zaznajomienie młodzieży z kulturą narodów;

3) zorientowanie młodzieży w warunkach ekonomicznych, w jakich byli ludzie przed i po wojnie, przedstawiając uczniom wartość czasu, pracy, kapitału i organizacji pracy;

4) szkolenie młodzieży w poszczególnych zawodach, zaznajamiając ją z najnowocześniejszą techniką;

5) wdrożenie młodzieży do dokładnego wykonywania obowiązków i konieczności usuwania z pracy dyletantyzmu;

6) przygotowanie dziewcząt do odpowiedniego organizowania zajęć domowych, przez umiejętne użytkowanie dóbr gospodarczych i wskazanie tymże, gdzie leży źródło zdrowia rodzin, ich dobrobytu, a tem samem dobrobytu Państwa.

Szkoły zawodowe, jako uczelnie o specjalnym charakterze praktycznym, zwracają uwagę na uczciwość w odniesieniu do władz, dalej do społeczeństwa.

W wypadku pierwszym zaufanie do władz skarbowych pozwoli na jasne i uczciwe prowadzenie księgowości, w wypadku drugim unormuje należyte ustosunkowanie się do klienteli — przez usunięcie chciwości osiągnięcia w krótkim czasie fortuny i mało uprzejme usługiwanie klienteli.

Poza usuwaniem wad natury ludzkiej, które są zaporą w należytem usprawnieniu handlu i przemysłu, trzeba młodzieży jasno wskazać drogę do sposobów usuwania przesileń gospodarczych, tamujących normalnie rozwój życia państwowego.

Pouczenia w tym kierunku idą drogą uświadamiania młodzieży o zamierzonych i dokonanych pracach, zwrócenia uwagi na konieczność tworzenia zasobów przez oszczędzanie, skrupulatne badanie swych potrzeb i zaspakajanie najważniejszych, stawianie jako cel główny dążenia do stwarzanie własnych warsztatów, któreby realizowały niezależność ekonomiczną zarówno własną jak i państwową.

Młodzież szkół zawodowych daje w ten sposób rozumnych obywateli, fachowych handlowców, ogrodników, rękodzielników, rolników, fachowych robotników.

Kończąc, na szkiecowo rzuconych myślach stwierdzam, iż rozbudzenie najwięcej celowych form życia gospodarczego, z jednoczesnem tworzeniem rodzimego kapitału, usprawnienie istniejących form administracji gospodarczej i publicznej, połączone z celowością indywidualnej pracy i wiary we własne siły stają się programem szkolnictwa zawodowego, by się spełniło:

Salus Reipublicae — suprema lex.

Jadwiga Sasorska.

Z zagadnień wychowawczych szkoły.

Dokończenie.

Praca w szkole przestaje być jakimś niezrozumiałem „przygotowaniem się do życia“, jakby to można było przygotować się do czegoś, co już jest i wciąż się zmienia, wciąż płynie naprzód. Zamiast „przygotowania się do życia“, uczeń, pracujący w samorządzie, żyje życiem pełnym, życiem, mającym swe blaski i swe troski, życiem pożytecznym dla jednostki i dla ogółu. Z drugiej strony praca samorządowa, płynąc pod dyskretną lecz życzliwą opieką nauczycielstwa i kierownictwa szkoły, którzy w razie trudności i niepowodzeń umieją zawsze poradzić, ułatwić, rozwickać trudności, jest kontynuacją zabawy okresu dzieciństwa, zabawy pojętej, zgodnie z nowoczesną pedagogią nie tylko jako wyzycie się instynktów, nieodzowne przed wejściem w okres dojrzałego życia, — ale także jako emocjonalne przeniknięcie pewnych przez życie stawianych problemów.

Teren pracy samorządowej daje możliwość wyzycia się instynktów: naśladownictwa, przy organizowaniu posiedzeń, układaniu statutu, protokółów i t. p. — postawienia, — gdyż przy różnych typach prac podejmowanych w samorządzie różne typy umysłowe, różne poziomy inteligencji, różne zainteresowania, mają możliwość wysunąć się, zyskać pochwałę, zdobyć wiarę w swe siły: np. dziewczynka, niżej przeciętnych zdolności, o małym zainteresowaniu kwestjami intelektualnymi, wybrana na sklepową, okazała niezwykły talent organizacji pracy, organizacji zakupów, dokładności w księgowaniu: pochwalona za swą pracę „rozwinęła się“ także w innych kierunkach, wykazując i w nauce znacznie lepsze postępy.

Prócz tych 2 instynktów naśladownictwa i postawienia w pracy samorządu szkolnego znajdują pole do wyzycia instynkty: współzawodnictwa i współdziałania, altruistyczny, tam gdzie idzie o pomoc materialną lub moralną kolegom, wreszcie instynkt gromadny.

Ostrożny opiekun, dobry pedagog, użyje terenu samorządu szkolnego dla wysublimowania instynktów zasadniczo ujemnych, jak instynkt walki, instynkty antyspołeczne, postara się również, aby na tej drodze wytworzyć w duszach swych wychowanków pożyteczne społecznie „kompleksy“ t. j. grupy osobistych skojarzeń, wywołanych przez dany bodziec zewnętrzny.

Obok tak wielkiej doniosłości wychowawczej, samorząd ma wielkie znaczenie dla kształcenia obywatelskiego młodzieży: uczeń po raz pierwszy staje tu wobec całego szeregu zagadnień pierwszorzędnej wagi dla życia państwowego.

Na Walnem Zgromadzeniu Samopocy zapoznaje się młodzież z zagadnieniem odpowiedzialności czynników rządzących — Władzy wykonawczej — przed Władzą ustawodawczą, która im mandatów rządzenia udzieliła.

Przytem poznaje uczeń treść tych dwóch terminów — władza ustawodawcza i władza wykonawcza, a więc Sejm i Rząd. Przy tejże sposobności Walnego Zgromadzenia zapoznaje się ze sposobami głosowania, obliczania głosów, układania porządku dziennego zgromadzenia. Tu dowiaduje się, co to jest bilans i co preliminarz budżetowy. Nie można pomijać i strony wychowawczej przytoczonych zagadnień. Głosowanie uczy liczyć się z wartością jednostki proponowanej na dane stanowisko, budzi odwagę cywilną — sprzeciwu przy — wyborze nieodpowiednim: przedkładanie przez

ustępujący zarząd bilansu i preliminarza budżetowego czy odpowiedzialności w szafowaniu groszem — publicznym.

Każde posiedzenie zarządu, to pogładowa lekcja nauki obywatelstwa. Na posiedzeniach tych członkowie uczą się przede wszystkim rozplanowania pracy. Każda szkoła ma swe rocznice i dni uroczyste, połączone z pewnymi tradycyjnymi obchodami. Do takich należą n. p. „prócz rocznic narodowych, święto patrona szkoły, „święto książki“, „dzień oszczędności“, „święto spółdzielcze“, pożegnanie maturzystów. O uroczystościach tych zarząd musi pamiętać zawczasu, aby je odpowiednio przygotować. Ich coroczne powtarzanie się nadaje pracy samorządowej pewną konsekwencję, stwarza pewną tradycję. Konsekwencję tę akcentuje jeszcze wyraźniej podział czynności, i zdawanie przez funkcjonariuszy sprawozdań z powierzonych im mandatów na każdym posiedzeniu zarządu. Te sprawozdania — to lekcje odpowiedzialności za podjętą pracę przed mandatarjuszem, który tę pracę nałożył. W niektórych szkołach przestrzega się, aby do zarządu wchodzili przedstawiciele wszystkich kursów i klas. Mają oni obowiązek po każdym zebraniu zarządu zdawać sprawę z powziętych na zebraniu uchwał, przed swymi bliższymi kolegami. Tym sposobem ogół szkoły jest o pracy samorządu poinformowany i przyzwyczajony do czynnego ustosunkowania się do zarządzeń władzy, jak również do interesowania się temiż zarządzeniami.

Jedną z poważniejszych lekcji kształcenia obywatelskiego jest troska zarządu o sprawne ściąganie składek i rozkład wydatków w zależności od zebranych składek. Wprowadza to młodzież w zagadnienie podatków i w zrozumienie konieczności regularnego i akuratnego wypłacania tychże. Prócz stałej składki, Samorząd czerpie dochody już to z różnych imprez, już też ze specjalnych prac. Daje to młodzieży zrozumienie pojęcia dochodów stałych i niestałych.

Prowadzenie sklepiku wprowadza w zagadnienia spółdzielczości. Jeśli sklepik jest dobrze prowadzony, jeśli towary bierze bezpośrednio z hurtowni spółdzielczej, liczy się z zapotrzebowaniem i ma zawsze potrzebny towar, prędko zapoznaje uczniów z korzyściami spółdzielczości i zachęca ich do propagowania tej idei. Sklepik ma także dodatnią stronę wychowawczą — uczy liczyć się z ludźmi, z ich potrzebami, gustem i t. p. Sklepik daje możliwość zapoznania się z księgowością, uczy dokładności i skrupulatności.

Czuwanie nad honorem i dobrą opinią zakładu, to doskonała szkoła patriotyzmu. Uczy zdrowej dumy narodowej, różnej od szowinizmu, a tak bardzo zwłaszcza nam Polakom potrzebnej. Czuwanie nad dobrą opinią szkoły, narówni z sądem koleżeńskim, daje jeszcze jedną lekcję nauki obywatelskiej; uczy liczyć się z wartością człowieka, zaprawia do większej wnikliwości i większej wyrozumiałości, chroni zaś od pobłażliwości.

Zapoznanie się z kompetencjami władz ustawodawczej i wykonawczej, z agendami państwa, ze znaczeniem podatków i doniosłością ich punktualnego wpłacania, z kwestją preliminarza budżetowego, z konstytucją na podstawie statutu samorządu, z prawami i obowiązkami obywateli wobec państwa i państwa wobec tychże, zrozumienie celu i zadań sądownictwa, to są korzyści, jakie samorząd szkolny daje uczniom w zakresie kształcenia obywatelskiego.

Obok tego jawnego, dostępnego dla oka obserwatora kształtowania umysłowości i charakteru młodzieży drogą pracy jej w Samorządzie, płynie prąd niesłychanie subtelniejszy, oddziaływujący na jej uczucie. Praca w sa-

morządzie szkolnym daje szereg sposobności do wspólnych przeżyć, które młodzież zespalają, łączą, budzą wzajemne uczucia życzliwości i zrozumienia. Samorząd, jako instytucja trwała, o pewnej organizacji stałej, narzucającej członkom szereg tradycji, obyczajów i nawyków, zwolna z luźnych członków gromady kształtuje zwartą grupę, zapatrzoną we wspólny ideał, umiejący temu ideałowi ogólnemu podporządkować cele osobiste, tworzy wolnych wolnością wewnętrzną, ale karnych obywateli Państwa.

Cenić należy wysoko także i inne organizacje czynne na terenie szkoły, jak Czerwony Krzyż Młodzieży lub Harcerstwo. Przyznać jednak musimy, że żadna z tych organizacji nie jest zdolna w tej mierze co Samorząd wychować młodzież w poszanowaniu prawa, w poszanowaniu Państwa, w zrozumieniu roli i znaczenia tegoż. To też władze szkolne troszczą się o to, aby Samorząd istniał, w jak największej ilości szkół. Rola jego wszędzie jest duża, bo we wszelkiego rodzaju zakładach jest rzeczą ważną wychować jednostki czynne, uspołecznione, i za swe czyny odpowiedzialne, ale najpilniejszą potrzebą jest zakładanie samorządu w takich szkołach, po których ukończeniu młody człowiek, czy młoda kobieta idą bezpośrednio w życie i wczoraj strzeżone i hodowane dzieci stają dzisiaj wobec najpoważniejszych problemów życia osobistego, społecznego, państwowego. Do takich zakładów należą seminarja i szkoły zawodowe. Może nawet jeszcze bardziej te ostatnie, gdyż jako najmłodsze na terenie szkolnym w Polsce muszą jeszcze najusilniej walczyć o swoją powagę, o swój honor. Specjalna potrzeba uspołecznienia wychowanek i wychowanków szkół zawodowych wpływa jeszcze i stąd, że społeczeństwo nasze, tkwiące dotychczas w intelektualizmie wieku XIX, nie docenia znaczenia szkół zawodowych i skłonne jest traktować wychowanków tychże, jak pozbawionych wykształcenia rzemieślników. Najlepszą odpowiedzią na taką pomyłkę społeczeństwa będzie przedstawienie im absolwentów szk. zawodowych jako jednostek uspołecznionych, doskonałych organizatorów pracy, rozumiejących wartość pracy wogóle i znaczenie jej dla kształtowania potęgi Państwa — czego te w znacznej mierze pozwoli im osiągnąć Samorząd, który też nauczy ich obcowania z ludźmi, wzajemnych ustępstw i solidarnych wystąpień.

Już zaznaczyłam wyżej, że samorząd nie może być w szkole wprowadzony odrazu w jakiejś gotowej skostniałej formie, narzucanej młodzieży przez jej kierowników. Podstawowym warunkiem przeniknięcia idei samorządowych w dusze uczniów, przyjęcie tych idei za swoje, jest powolne rozrastanie się tegoż Samorządu w miarę dostrzeganych przez młodzież, a zręcznie jej przez wychowawcę podsuniętych potrzeb. Drugim warunkiem zżycia się młodzieży z ideologią Samorządu jest stworzenie w jego łonie realnej pracy dla jak największej ilości jego członków i to pracy o ile możliwości różnorodnej, aby odpowiadała różnym zainteresowaniom i różnym uzdolnieniom. Nieodzownym warunkiem rozwoju Samorządu są stałe dość częste posiedzenia zarządu lub innych jego władz. Takie zebrania ze sobą ludzi, pracujących w jednym kierunku, z jedną myślą, ma zawsze kolosalne znaczenie, wpływ ten będzie jeszcze silniejszym, jeśli rezultatem zebrania będzie jakiś czyn konkretny wspólnie dokonany np. jakaś impreza dochodowa, mająca na celu umożliwienie wzięcia udziału w dalszej wycieczce także i niezamożnym koleżankom. Jest rzeczą niezmiernie doniosłością przestrzeganie treściwości zebrań. Nic więcej nie demoralizuje jak zebranie bez treści. Takie zebranie zamiast żeby tem

silniej spajało pracującą ze sobą grupę, rozbija ją na gromadki ustosunkowane do całości niechętnie, jeśli nie wrogo. O treść dla zebrania zarządu — nie trudno, wypełnia ją sprawozdanie kasowe oraz poszczególne sekcje, co ma jeszcze i tę dobrą stronę, że wciąż odnawia zainteresowania członków pracą ogółu, daje im obraz użyteczności instytucji. Następne punkty porządku obrad obejmują plany pracy na najbliższą przyszłość i wolne wnioski. Na zebraniach zarządu niezmiernie trudną jest rola opiekuna. Musi on umieć zupełnie usunąć się w cień, występując zeń jako ostatnia instancja doradcza. Jeśli tego nie potrafi, posiedzenie zarządu zamieni się w złą werbalną lekcję, wywołując u obecnych zrozumiałe znużenie i zniechęcenie.

Bardzo cennymi na terenie Samorządu są zebrania mniejszych, bliżej ze sobą zespolonych grup, jakimi są np. u nas dziesiątki. Każdy dziesiątek zbiera się co dwa tygodnie ze swą dziesiątniczką: omawiają wyniki swej pracy, w zakresie powierzonych im przez dyrekcję czynności: jedna z członkiń wygłasza referację na temat, jakim się dziesiątek interesuje, wywiązuje się dyskusja, czasem swobodna gawęda. I tu obok jawnego celu istnieje ukryty — dać tym dziewczynkom wspólne przeżycie, stworzyć dla nich tradycję, rozbudzić w nich ducha grupy.

Nietylko na posiedzeniach zarządu musi opiekun umieć usunąć się w cień. Nie powinien również wpływać na wybory, nawet gdyby, zdaniem jego, desygnowany kandydat czy kandydatka nie byli odpowiedni na dane stanowisko. Często przyszłość pokaże, że to my myliliśmy się, młodzież zaś lepiej znała wartość swych kolegów lub koleżanek, często także niefortunny wybór uczy dopiero młodzież właściwie oceniać dane stanowisko, a nawet znaczenie samorządu. Wszakże nie słysząc warkotu dobrze naoliwionej maszyny zapomnimy o jej istnieniu i korzyściach jakie nam niesie.

Jest jedna walna przeszkoda w normalnym funkcjonowaniu samorządu szkolnego. Przeszkodą tą jest niejednolite traktowanie go przez Grono Nauczycielskie. Obok ludzi, którzy widząc doniosłe znaczenie psychologiczne, społeczne i państwowe — twórcze Samorządu traktują go z całą powagą, jako czynnik co najmniej równoznaczny z nauczaniem w szkole, obok takich ludzi stoją inni, którzy ten Samorząd zupełnie ignorują, w razie jakich zleceń, porozumień swoich z klasą wybierają swoich pośredników pomijając tendencyjnie czy nieświadomie istniejących reprezentantów stałych klasy czy szkoły, (setniczki, gospodynie czy dziesiątniczki) i są wreszcie tacy, którzy ustosunkowują się do Samorządu wybitnie nieprzychylnie, jawnie przed uczniami wyrażając swą pogardę dla t. zw. wywrotowych instytucji, których dawniej nie było, a które zdaniem ich „podkopują znaczenie nauczyciela”. Ujednostajnienie opinii Rady Pedag. co do znaczenia, wpływów i uprawnień Samorządu, a przynajmniej zapewnienie niezewnętrzzniania przez jej członków swego opozycyjnego stanowiska, jest warunkiem pierwszorzędnym rozwoju tej najważniejszej organizacji szkolnej.

Przebiegając jeszcze raz w myśli kształtące i wychowawcze walory Samorządu niechybnie zgodzimy się wszyscy, że współdziała on znakomicie w naszej pracy wychowawczej i zasługuje na to —, aby zaistniał w każdej polskiej szkole.

Dr. Jadwiga Młodowska.

Konferencja rejonowa w Siedlcach w sprawie czytelni i bibliotek uczniowskich.

Dnia 21 lutego 1931 roku odbyła się w Siedlcach w gmachu gimnazjum im. Bolesława Prusa, pod przewodnictwem okręgowego Wizytatora K. O. S. L. Pana Stanisława Komara, konferencja rejonowa, mająca na celu omówienie zagadnień, związanych z wychowaniem młodzieży przez biblioteki i czytelnie uczniowskie.

W konferencji wzięło udział 60 osób z pośród dyrektorów i bibliotekarzy gimnazjów i seminarjów północnej części województwa lubelskiego oraz p. Inspektor Szkolny, kierownicy i bibliotekarze szkół powszechnych miasta Siedlec.

Na wstępie p. Wizytator Komar wyjaśnił zebrany cel konferencji, podkreślając szczególnie tezę wychowania młodzieży w duchu państwowym. Następnie p. Wizytator omówił środki, jakimi się posługuje nowoczesna szkoła oraz wielkie i trudne zadania wychowawcze, jakie ciąży obecnie na nauczycielu i ogrom odpowiedzialności za wychowanie przyszłego pokolenia. Przechodząc do celu samej konferencji, p. Wizytator zaznaczył, że nie jest jej zadaniem utworzenie pewnego już programu działania w kwestji czytelni i bibliotek uczniowskich, lecz jedynie władzom szkolnym chodzi narazie o to, aby na podstawie odbytych konferencyj i dyskusyj z poszczególnymi grupami pedagogów mogły się zorientować w potrzebach i liniach wytycznych czytelni i bibliotek. Konferencja ta ma więc posłużyć również do oświetlenia tez, które posłużą władzom szkolnym do opracowania obowiązujących metod oddziaływania wychowawczego na młodzież szkolną przez czytanie i biblioteki.

Następnie p. Wizytator udzielił głosu p. dyrektorowi Stanisławowi Rutkowskiemu, który wygłosił referat: „O czytelniach uczniowskich”.

Oto główne tezy tego referatu:

1. Czytelnia uczniowska posiada poważne walory wychowawcze:
  - a) zaprawia młodzież do samodzielnej pracy,
  - b) rozbudza uspołecznienie,
  - c) budzi zainteresowanie do zagadnień aktualnych,
  - d) zbliża ucznia do nauczyciela,
  - e) przyczynia się do pogłębienia kultury towarzyskiej i estetycznej.
2. Czytelnia nie spełnia często swego właściwego zadania, ponieważ:
  - a) młodzież pozostawiona jest wyłącznie sama sobie,
  - b) często urządza się ją w niezupełnie do tego celu nadającym się lokalu.
3. W miejsce dotychczasowej czytelni należy stworzyć pracownię naukową i świetlicę.
4. Czytelnia należy zainteresować całe grono nauczycielskie:
  - a) przez rozdzielanie nadchodzących do szkoły czasopism specjalistom do oceny, zanim one zostaną oddane do rąk uczniów,
  - b) wszyscy nauczyciele powinni wykorzystać na swoich lekcjach materiał zawarty w czasopismach, a nawet od czasu do czasu całe lekcje przeznaczać na przedyskutowanie zagadnień aktualnych
  - c) wszyscy nauczyciele powinni pełnić kolejno dyżury w czytelniach.

Po referacie odbyła się lekcja, ilustrująca tezy referatu, przeprowadzona przez p. Prof. Bernarda Bucholca w klasie 8-ej gimnazjum.

Zebrani wynieśli z lekcji tej jak najlepsze wrażenie, widząc zainteresowanie się młodzieży lekturą wydawnictw periodycznych, oraz ożywioną dyskusję na rozmaite tematy, jak np. w kwestji wyboru zawodu, kryzysu gospodarczego i t. d.

Po lekcji rozwinęła się ożywiona dyskusja nad referatem i lekcją.

W czasie dyskusji wysunięto, między innymi, następujące wskazania:

1. Młodzież szkolna powinna być poinformowana o tem, co się dzieje w Polsce i na świecie zarówno w życiu politycznym, społecznym jak i gospodarczym i dlatego powinna czytać nie tylko tygodniki, lecz również i dzienniki.

2. Celem zwrócenia uwagi młodzieży na poszczególne artykuły pism, nauczyciel powinienby dołączać do odpowiednich pism uwagi o tych artykułach.

3. Umożliwić młodzieży bezpośrednią dyskusję po przeczytaniu artykułu w sąsiadującej z czytelnią sali, by nie przeszkadzać czytającym w czytelni, gdzie powinna panować cisza i poważny nastrój.

4. Pewne artykuły pism zasługujące, ze względu na poruszony w nich temat na szczególną uwagę, a przede wszystkim takie, które posiadają walory wychowawcze, powinny być przedyskutowane pod kierunkiem nauczyciela na lekcji czy to historii, czy geografii lub języka polskiego — zależnie od poruszonego tematu. Ewentualnie należałoby poświęcić na to przynajmniej jedną godzinę w tygodniowym rozkładzie zajęć.

5. Wszyscy nauczyciele szkoły powinni interesować się czytelnią i z punktu widzenia swego przedmiotu naświetlać poruszane w dyskusji z uczniami zagadnienia lub ewentualnie po przejrzaniu tygodników i innych pism dawać wskazówki, na co uczniowie mają zwrócić szczególną uwagę.

6. Nauczyciele powinni polecać uczniom opracowanie referatów na podstawie przeczytanych przez nich artykułów w pismach.

7. Powinny być utworzone specjalne komisje, któreby kwalifikowały, jakie z pism codziennych i wydawnictw periodycznych mogłyby być prenumerowane przez czytelnię uczniowskie.

Po przerwie obiadowej wygłosił referat p. t. „Praca bibliotekarza jako problemat wychowawczy“ p. Aleksander Sauter, dyrektor gimnazjum z Równego. Referat ten był już drukowany w DZ. U. K. L. Nr. 1 z dn. 1 stycznia 1931 r.

Po referacie wywiązała się dyskusja, w ciągu której omawiano szczególnie dobór książek oraz kwestję, w jakim stopniu biblioteka przyczynia się do zrealizowania zadań szkoły.

Między innymi wysunięto następujące życzenia:

1. Celem łatwiejszego doboru odpowiednich książek do biblioteki uczniowskiej, pożądaną jest, aby firmy wydawnicze wydawały katalogi, zawierające krótką treść każdego dzieła. Następnie pożądaną jest, aby były wydawane katalogi ogólne, obejmujące w jednym lub dwu tomach ukazujących się co roku, wszystkie książki wydawane przez firmy nakładowe polskie.

2. Pożądaną jest utworzenie specjalnych komisji, któreby wydawały orzeczenia o książkach i polecały odpowiednie książki bibliotekom uczniowskim.

3. Celem wzbudzenia większego zainteresowania młodzieży książką, wszyscy nauczyciele szkoły powinni współdziałać z bibliotekarzem. Biblijo-

tekarz zaś ze swej strony po odpowiednich wykładach swoich kolegów, powinien podsuwać młodzieży książki, omawiające aktualne dla niej w danej chwili tematy.

Ponadto omawiano jeszcze techniczną stronę organizacji biblioteki uczniowskiej, stwierdzając celowość w urzędzeniu i kierowaniu biblioteki w Chełmie, co dokładnie zobrazował prelegent.

Przed zamknięciem konferencji p. Wizytator Komar streścił tezy na niej określone, zaznaczając, że cel konferencji został osiągnięty, gdyż dała ona przez wymianę poglądów i myśli materiał do opracowania metod i systemów postępowania w sprawie czyteln i bibliotek uczniowskich, które powinny stać się bardzo ważnymi czynnikami w wychowaniu młodzieży.

Uwagi na temat kilku lekcji botaniki w klasie V-ej.

Zbliża się wiosna, a z nią cały szereg zmian w przyrodzie.

Każda pora roku wywiera duży wpływ na nauczanie przyrody.

W miesiącach zimowych terenem pracy ucznia była klasa, a jako pomocy do nauki używaliśmy okazów wypchanych, tablic, rysunków, preparatów mokrych różnych zwierząt. Z konieczności nauczanie biologii musiało być oparte na zwierzętach martwych.

Teraz terenem pracy oprócz klasy będzie las, łąka, pole, staw, rzeka. Nauczanie biologii oparte będzie na okazach żywych, a badania i obserwacje nad nimi będziemy czynili w środowisku, w którym one żyją.

Czem należy się kierować przy wyborze tematu lekcji?

Nie jeden odpowie, że temat lekcji nasuwa mu program. O wyborze takiego, a nie innego tematu lekcji decyduje nie program, a wiek dzieci, ich uzdolnienie duchowe, cel nauczania, czas rozporządzalny, niemożność ujmowania pewnych zagadnień przez umysł dziecka i najbliższa okolica. Mając takie ograniczenia, należy sobie zadać pytania: Które wiadomości i pojęcia są dla dziecka w tym wieku najważniejsze? Jaki materiał naukowy dostarcza najwięcej momentów kształcących charakter i wolę? Jaki materiał okaże się najbardziej wartościowy do uzmysłowienia tego lub innego prawa biologicznego? Które partie z innych dziedzin nauczania mogą służyć do uzupełnienia i ożywienia lekcji? Jak i gdzie można polecić zaobserwowanie tego lub innego zjawiska, jak to osiągnąć na wycieczce szkolnej? (Hassenpflug).

Sądzę, że największe trudności w wyborze tematu lekcji będą wynikały z nieznamości roślin i zwierząt najbliższej okolicy.

Nauczyciel uczący przyrody z konieczności musi się zająć badaniem najbliższej okolicy. Znając rośliny i zwierzęta łatwo już wówczas wybrać odpowiedni temat.

Tematy lekcyjne wiosenne w klasie V-ej mogą być następujące:

1. a) wierzba jako roślina owadopylna,
b) porównanie wierzby z leszczyną.
2. a) warunki życia roślin w lesie liściastym,
b) " " " " iglastym.
3. rośliny wiosenne: podbiał, fiołek, mniszek, poziomka, szczawik, stokrotka.

Jak wspomniałem wybór tematu zależeć będzie od okolicy.

Nie będzie to błędem jeśli zamiast wierzby iwy, której brak w okolicy, wezmę inną wierzbę, która później kwitnie.

W danym wypadku rozchodzi się o to, ażeby wykazać różnicę zapyłania drzew kotkowych.

Taksamo, jeśli niema w okolicy lasu liściastego, to nie poruszam tego zagadnienia, a w tym czasie biorę temat inny, który mi się sam nasuwa i w okolicy nie brak okazów. O jednym należy pamiętać, że naukę biologii opierać należy zawsze na okazach, i o ile to jest możliwe, to badać je w środowisku, w którym żyją.

Różne mogą być sposoby opracowania podanych tematów.

Opracowujemy je na wycieczkach, w klasie i dłuższe obserwacje dzieci.

Zacznę od wycieczek. Nie mało jeszcze czasu upłynie, zanim wycieczki znajdą odpowiednie zrozumienie i zostaną traktowane jako jeden ze sposobów nauczania. Różne są tego przyczyny. Szczególne trudności napotyka nauczyciel w mieście z powodu znacznej odległości środowisk od miasta i systemu przedmiotowego w klasie. Zabierając jedną klasę na wycieczkę półdzienną lub całodzienną, wprowadzamy do szkoły dosyć duże zamieszanie. Nie jest to jednak niemożliwe do wykonania. Trochę dobrej woli i zrozumienia ze strony kierownictwa i kolegów, a uniknie się zamieszania. Oczywiście wycieczkę należałoby zgłosić do kierownictwa szkoły na dzień, dwa, przed odbyciem, celem dokonania odpowiednich zmian w podziale godzin.

Jeśli mowa o wycieczce, to zawsze mamy na myśli zabawę. Tak myślą ci, którzy nie znają wartości wycieczek przyrodniczych. Jeśli zamiast pracy na wycieczce, w całym tego słowa znaczeniu, mamy tylko zabawy, to hasło: „czerpać naukę z otwartej książki przyrody“ — staje się nic nie znaczącym frazesem. Jeśli bierzemy dzieci na wycieczkę, to taksamo jak w klasie, za pracę ich jesteśmy odpowiedzialni.

Nie należy jednak wskutek tego wpadać w drugą skrajność i nie pozwalać na zabawę, owszem na wycieczce, taksamo jak w klasie, pożądane są po opracowaniu pewnego tematu przerwy, w czasie których należy dzieci zachęcać do zabawy.

Przed wycieczką należy z dziećmi omówić poco idziemy do lasu i na co mają zwrócić uwagę. Robimy plan wycieczki, podobnie jak robimy plan lekcji. Po omówieniu planu wycieczki, należy omówić z dziećmi zachowanie się na wycieczce i ochronę przyrody. Są to zagadnienia wychowawcze bardzo ważne i z tego względu należy je szczególnie mocno podkreślić.

Prowadzić dzieci tam, gdzie mamy pokazać im rzeczy godne uwagi. Po drodze należy odpowiadać na pytania dzieci, chociażby nie łączyły się z tematem lekcji.

Tu właśnie wyłania się konieczność poznania fauny i flory najbliższej okolicy.

Po tak opracowanej lekcji należy przynajmniej jedną godzinę czasu poświęcić na omówienie spostrzeżeń poczynionych na wycieczce i utrwalenie nabytych wiadomości przez rysunki i odpowiednie notatki.

Na wycieczce możemy opracować np. temat 2) a i b.

Na co należy zwrócić szczególną uwagę przy opracowaniu tego tematu? Przedewszystkiem zwracamy uwagę na naświetlenie. Czas poja-

wiania się kwiatów w lesie liściastym i iglastym. Poznanie kilku roślin, jak: zawilca, sasanki, miodunki, szczawika i t. d. Zależnie od tego jakie rośliny w danym lesie występują.

Zwracamy uwagę na ich części podziemne (badanie kłączy). Przyczyną wczesnego pojawienia się tych kwiatów (nagromadzenie pokarmu w częściach podziemnych w roku ubiegłym). Cieniutkie listki — rośliny miejsc cieniolubnych. Pokrycie włoskami. I tak wyliczać można bardzo dużo cech biologicznych, przez poznanie których, poznajemy życie roślin w lesie.

Drugim sposobem przeprowadzenia wymienionych tematów będzie dłuższa obserwacja dzieci. Tak np. opracowanie wierzby może być przeprowadzone w klasie, gdzie na podstawie posiadanych okazów, wysnuwamy odpowiednie wnioski, lub też dłuższe obserwacje dzieci w przyrodzie nad tą rośliną. Który z tych sposobów jest lepszy, niech osądzi sam prowadzący. Naturalnie, wybór jednego z nich będzie uzależniony od warunków w jakich pracujemy.

W mieście z konieczności musimy taką lekcję przenieść do klasy, na wsi natomiast, o ile tylko w pobliżu są wierzby, należy lekcję przeprowadzić, stosując dłuższe obserwacje dzieci.

Jak należy prowadzić obserwację, ażeby dały jak największy rezultat?

Przed wprowadzeniem obserwacji omawiamy z dziećmi plan, który powinien być zanotowany w małym zeszytce, specjalnie na ten cel przeznaczonym. Należałoby poruszyć następujące zagadnienia: czas zakwitania, rodzaje pączków (liściowe, kwiatowe), dwupiennność wierzby, jako ułatwienie zapylenia obcym pyłkiem. Środki wabiące owady (kwiaty zebrane w bazie, skupienie kwiatów, wonne, obfitość pyłku lepkiego i miodu). Znaczenie włosów na kotkach (ochrona przed parowaniem i mrozem). Sztynność kotków (ułatwienie siadania owadom).

Zeszyt, przeznaczony do notowania obserwacji, dzielimy na kilka części, na każdy punkt wpisanego planu poświęcamy jedną, dwie lub więcej kartek, na których obok poczynionych notatek, znajdują się odpowiednie rysunki.

Obserwacje poczynione należy sprawdzić, rozdać poprawione dzieciom i przystąpić do opracowania w klasie, biorąc za podstawę obserwacje i spostrzeżenia dzieci, wysnuwając z nich odpowiednie wnioski. Na tak przeprowadzonej lekcji, brak jest stereotypowego wyliczania pręcików, słupków i innych części kwiatu czy rośliny, a zapoznajemy się z życiem jej, co jest daleko ciekawsze.

Możemy lekcję taką potraktować jeszcze inaczej. Zależać to będzie wszystko od okolicy. Przypuśćmy, że w okolicy, w jakiej znajduje się szkoła jest tyle wierzby, że nadaje ona okolicy specjalny charakter, wówczas należałoby wierzbę opracować monograficznie. Przy takim ujęciu musimy ilość punktów naszego planu powiększyć przez wstawienie zagadnień pominiętych przy poprzednim opracowaniu.

Zagadnienia pominięte dotyczyłyby systemu korzeniowego, kory, sposobów rozsiewania, różne rozmnażanie (rostowe) i pasorzyty. Jak widać z powyższego zagadnień moc, których opracowanie i ujęcie będzie zależało od prowadzącego lekcję.

Na zakończenie kilka słów o lekcjach botaniki.

Kurs wiosenny klasy V-ej, to botanika i z tego względu należy się zastanowić nad sposobem ujęcia takich lekcji. Najczęściej ujęcie jest morfologiczne i forma opisowa. Dawno już minął okres nauczania, w którym lekcje tak pięknej nauki, jaką jest botanika sprowadzono do liczenia pręcików, słupków, płatków korony, działków kielicha itd. itd. „Suche“ wyliczanie ilości pręcików i słupków nie interesuje dziecka (co zresztą sami stwierdziliśmy na sobie i spotykamy się ze zdaniem, że przyroda jest nudna) i zniechęca je do dalszej pracy. Uczeń nie czuje chęci poznania otaczającego go świata.

W biologicznym ujęciu zapoznajemy ucznia ze związkiem, jaki zachodzi między światem zwierzęcym a roślinnym, o sposobie życia, ciekawych przystosowaniach itd.

Jeśli tak będziemy uczyli przyrody w szkole, nie spotkamy się z powiedzeniem, że jest nudna i „sucha“, a przeciwnie stanie się przedmiotem ciekawym i umiłowanym.

Literatura do opracowania lekcji.

Kudelka: Wadomości z botaniki. Nakł. K. S. Jakubowskiego. Lwów 1918. i nakł. Fiszera i Majewskiego — Poznań. Po poprawieniu niektórych błędów wskazanych przez krytykę (patrz „Kosmos“ 1929 Serja B. str. 159).

Dr. W. Haberkantówna: Protokoły lekcji przyrodoznawstwa cz. II i III. Materiały i opracowania z zakresu pedagogiki Min. W. R. i O. P.

Dr. J. Antoniewicz: Ćwiczenia i obserwacje biologiczne w ogrodzie. Opis 57 ćwiczeń oraz plany obserwacji dla 183 gatunków drzew, krzewów i roślin zielnych. Nakł. „Naszej Księgarni“ Sp. Akc. Zw. Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych. Warszawa 1928.

Dr. Władysław Szafer, Dr. S. Kulczyński, Dr. B. Pawłowski: Rośliny polskie. Książnica „Atlas“. Lwów—Warszawa 1924.

Marjan Rybicki.

KOMUNIKATY.

Kurs Przygotowawczy do egzaminów Konkursowych na Politechnikę Warszawską.

Aby ułatwić maturzystkom i maturzystom zdawanie egzaminów konkursowych przy wstąpieniu na Politechnikę Warszawską, Tow. Bratniej Pomocy Stud. Politechniki Warszawskiej urządziła, wzorem lat ubiegłych, Kurs Przygotowawczy do egzaminów konkursowych. Kurs rozpocznie się w połowie sierpnia b. r. i trwać będzie około miesiąca.

Na kursie wykładają będą inżynierowie, asystenci i dyplomanci Politechniki.

Kurs obejmować będzie całkowity zakres wymagań stawianych przy egz. konkurs. na poszczególne wydziały, dla których będą utworzone specjalne grupy. Wykłady będą się odbywały codziennie, przyczem główny nacisk będzie położony nie na wiadomości teoretyczne, lecz na technikę rozwiązywania zadań. Opłata za cały kurs wyniesie około Zł. 60. Zapisy i informacje w kancelarji kursu, Warszawa, Koszykowa 80, codziennie od godz. 9-ej do 12-ej. Piśmiennych informacji udziela się za załączeniem znaczka pocztowego.

Kuratorjum zwraca uwagę na wydawaną przez Księgarnię Gebethnera i Wolffa w Warszawie Biblioteczkę Uniwersytetów Ludowych i Młodzieży Szkolnej, której katalogi wraz z wyjaśnieniem sposobów jej stosowania zostały w marcu r. b. rozesełane do wszystkich szkół powszechnych Rzeczypospolitej.

Biblioteka obejmuje 242 tomiki, w których pomieszczono wybitne utwory literatury polskiej i obcej o wielkiej wartości estetycznej i kulturalnej, a dobrane i objaśnione w ten sposób, by czytelnik nawet bardzo mało przygotowany mógł z nich korzystać. W szczególności do użytku szkolnego poleciło Ministerstwo W. R. i O. P. dotychczas 72 tomiki, a cały zbiór nadaje się jako doskonała pomoc w pracy zarówno szkolnej, jak też ogólnooświatowej.

Taniość pojedynczych tomików, jak również całego zbioru, który można nabywać na spłaty ratalne, ułatwia zarówno Kierownictwu Szkół czy Kursów i Kółek utworzenie zawiązku dobrej biblioteki.

Wspomniany powyżej katalog wysyłają na każde żądanie bezpłatnie oraz przyjmują zamówienia ratalne księgarni Gebethnera i Wolffa w Warszawie, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Poznaniu, Wilnie i Zakopanem.

Oddział Lubelski Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, chcąc przyjść z pomocą nauczycielstwu, wydał konturowy Plan wielkiego m. Lublina w skali 1:22500, niezbędny w szkole do ćwiczeń geograficznych. Cena egzemplarza wynosi 25 groszy.

Nabywać można w lokalu P. T. K. Oddział w Lublinie, ul. Kapucyńska Nr. 7 I p. Wskazaniem jest zamawianie przez Dyрекcję szkół większej ilości egzemplarzy dla całych klas.

Komunikat Biura dla Spraw Wycieczkowych i Turystycznych Gminy Polskiej w W. M. Gdańsku e. V. Gdańsk, Dworzec Główny—(Adres telegr. „Bintor Gdańsk”—tel. 223-96) w sprawie wycieczek zbiorowych do Gdańska.

Program zwiedzania Gdańska ułożyć trzeba każdorazowo zupełnie indywidualnie stosując się do czasu, który chce wycieczka poświęcić na zwiedzanie, do środków, przeznaczonych na podróż i do kierunku, w którym uczestnicy zamierzają się udać po swej bytności w Gdańsku (do Gdyni lub z Gdyni przez Gdańsk do domu).

Zaleca się zwiedzać Gdańsk zaraz po śniadaniu, obejrzeć ratusz, zbiory Giędzińskiego, dom patrycjusza Uphagena, katownię, dom astronoma Heweliusza, u którego bywał Sobieski, dom królów polskich, gdzie gościła królowa Gonzaga, następnie wyjechać statkiem celem zwiedzenia portu, jego urządzeń, stoczni, specjalnie nowoczesnych urządzeń przeładunkowych na Wisłoujściu (pierwsze w Europie), obejrzenia fortecy, którą Batory oblegał, ujścia Wisły i morza. Po obiedzie wyjazd do Sopot kolejją; po drodze zwiedzenie klasztoru oliwskiego z jego sławnymi organami i stołem, na którym podpisany został pokój ze Szwedami. Statkiem wyjechać można na drugi dzień rano do Gdyni lub na Hel.

Wykaz uczestników. Kierownictwo wycieczki, udającej się do Gdańska, winno nadesłać nam przynajmniej na dwa tygodnie przed wyjazdem wykaz imienny w 2 egzemplarzach, zawierający imię nazwisko i wiek uczestników z adnotacją odnośnego Starostwa, że wszyscy uczestnicy posiadają obywatelstwo polskie. Zbiorowy ten wykaz służyć ma zamiast dowodów osobistych. Po zatwierdzeniu go przez władze tutejsze odesłany zostanie

przez nas z powrotem. Na koszty manipulacyjne nadestać należy zł. 3.— w znaczkach pocztowych.

Zniżki kolejowe. Przynajmniej na 7 dni przed wyjazdem zwrócić się należy do Dyrekcji Okr. Kolei P. o przyznanie odpowiedniej zniżki dla wycieczki. Zniżka normalna wynosi dla:

wycieczek zbiorowych (najmniej 25 osób) 25%
zaleg. tow. sport, naukow., turyst. (nawet 10 osób) 25%
wycieczek szkolnych 50%
" " (dzieci poniżej 10 lat) 75%

Na każdych 10 płacących uczniów jednego niezamożnego przewozi się bezpłatnie. Na każdych 10 wychowañców przewozi się za opłatą ulgową najwyżej jedną osobę w charakterze nadzorcym.

Przyjazd do Gdańska jest najdogodniejszy o godzinie 8-ej rano. Przy wyjściu na peron okazać trzeba urzędnikom celnym wyżej wspomniany wykaz zbiorowy i w głównej hali dworca zgłosić się do biura naszego (tuż przed wyjściem na prawo). Z usług pokątnych przewodników nie korzystać, gdyż ci, choć nawet mówią po polsku, reprezentują biuro niemieckie, które zakazuje im pokazywać pamiątki polskie. O ile wycieczka jest zawczasu zameldowana u nas, przewodnik nasz odprowadza ją na zgóry już zamówione śniadanie w Domu Polskim, gdzie złożyć mogą swoje pakunki.

Koszty: Przewodnik na cały dzień zł. 25.—, na 1/2 dnia 15.— od wycieczki do 40 osób. *Wejście do muzeów* w Gdańsku i Oliwie zł. 4.— od osoby.

Przejażdżka po porcie zarezerwowanym statkiem zł. 1.— od osoby.

Przejazd statkiem na Hel zł. 3.—, tam i z powrotem zł. 5.—. Dla wycieczek zniżki stosownie do ilości uczestników aż do 50%. *Przejazd do Oliwy koleją* 40 gr., z Gdańska do Sopot 70 gr., z Oliwy do Sopot 30 gr.

Utrzymanie: kupon na śniadanie od zł. 1.— na obiad od zł. 2.20, kolację od zł. 1.10.

Noclegi masowe: dla dorosłych kupon od zł. 1.75 dla wycieczek szkolnych zł. 1.20, szkoły powszechne po 90 gr.

Hotel: pokój z 1 łóżkiem od zł. 8.75.

Uwaga: Po otrzymaniu od kierownika wycieczki dokładnych danych możemy przesłać ścisły kosztorys. Pożądaniem jest, aby suma przeznaczona została nam wtedy przekazana do dyspozycji. Umożliwiłoby to nam przygotowanie wszelkich formalności, kuponów śniadań, obiadów, noclegów etc. a wycieczce zaoszczędziłoby dużo czasu, tembardziej, że większość wydatków ponosi się w guldenach gdańskich.

Prenumerata roczna zł. 6, półroczna zł. 3. Numer pojedynczy 60 gr.
Konto P.K.O. 30.617. Adres Redakcji i Administracji: Lublin, Kuratorjum Szkolne

---